Чытайце: ПЕРАДЗ'ЕЗДАЎСКАЯ ТРЫБУНА · ЗАЧАРАВАНЫ СВЕТ СТАНІСЛАВА АРЦІМОВІЧА · ПОМАЧ КАМУ І... САБЕ

Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА.

№ 47 (508) | ГОД X | 21 ЛІСТАПАДА 1965 г. | ЦАНА 60 гр.

25 лютага 1966 г. споўніцца 10 год з дня заснавання Беларускага грамадска-культурнага таварыства. За 10 год сваёй дзейнасці наша арганізацыя развілася, умацавалася і пакінула прыкметны след на грамадска - культурнай ніве беларускага асяроддзя. Наша дзейнасць і нашы дасягненні былі магчымы дзякуючы ўмовам, якія стварыла нам народная дзяржава, і ўсебаковай падтрымцы нашай партыі і ўрада.

Прымаючы пад увагу факт, што дзейнасць БГКТ на бліжэйшы перыяд супадае з такімі знамянальнымі датамі як 40-годдзе Грамады, 10-годдзе і V-ты юбілейны з'езд нашай арганізацыі, ГП БГКТ пастанавіла падпарадкаваць гэтым падзеям галоўныя напрамкі сваёй працы, трактуючы яе як уклад у святкаванне 1000-годдзя нашай дзяржавы.

У сувязі з гэтым Прэзідыум ГП БГКТ, па прапанове кастрычніцкага Пленума ГП БГКТ, апрацавала наступную праграму святкавання Х-тай гадавіны нашага таварыства:

1. 26 і 27 лютага 1966 г. правесці юбілейны з'езд БГКТ. На ім падвесці вынікі 10-цігадовай дзейнасці таварыства і выпрацаваць напрамкі далейшай працы.

2. Не занядбоўваючы існуючых дагэтуль статутовых форм дзейнасці, шукаць новых арганізацыйных прынцыпаў развіцця БГКТ. Між іншым, гэтым справам прысвяціць перадз'ездаўскую дыскусію ў гуртках і на старонках «Нівы».

ПРАГРАМА святкавання Х-годдзя БГКТ

3. Урачыста адзначыць гадавіны заснавання аддзелаў БГКТ. Між іншым, ім павінны быць прысвечаны традыцыйныя фестыны і агляды мастацкай самадзейнасці.

4. Правесці цэнтральны агляд мастацкай самадзейнасці.

5. Выкарыстоўваць існуючыя ў тэрэне цэнтры культурнай працы, у першую чаргу клубакавярні, уключаючыся з праблематыкай нашага таварыства.

6. Супольна з ваяводскімі ўстановамі і арганізацыямі, якія займаюцца культурна-асветнай дзейнасцю, правесці на Беласточчыне Тыдзень беларускай культуры.

7. Правесці навуковую сесію, прысвечаную жыццю беларусаў у ПНР.

8. Супольна з белавежскім ГС адкрыць у Белавежы грамадскі музей матэрыяльнай культуры беларускага рэгіёна Беласточчыны.

9. Арганізаваць аб'язную выстаўку «Х год БГКТ».

10. «Беларускі каляндар» на 1966 г. прысвяціць Х-цігоддзю БГКТ.

11. Выдаць літаратурны альманах, змяшчаючы ў ім найлепшыя творы членаў літаратурна - мастацкага аб'яднання «Белавежа», напісаныя імі на працягу 10-цігоддзя.

12. Падрыхтаваць да друку зборнік беларускага фальклору Беласточчыны.

13. Выдаць плакат «Х год БГКТ».

14. Выпусціць друкам сценгазету «Х год БГКТ».

15. Арганізаваць сустрэчы з насельніцтвам членаў літаратурна-мастацкага аб'яднання «Белавежа», прысвечаныя нашым літаратурным дасягненням.

16. Правесці ў гуртках БГКТ сходы, прысвечаныя дзесяцігадовым дасягненням таварыства.

Святкаванне Х-цігоддзя БГКТ павінна актывізаваць усіх членаў нашай арганізацыі да яшчэ больш ахвярнай працы на карысць усяго грамадства, павінна спрыяць яшчэ большаму ўключэнню беларускага насельніцтва ў пабудову сацыялізма ў нашай краіне — народнай Польшчы.

ПРЭЗІДЫУМ ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

З нагоды Дня настаўніка Галоўнае праўленне Беларускага грамадска-культурнага таварыства і рэдакцыя «Нівы» шлюць усім нашым настаўнікам самыя сардэчныя віншаванні і пажаданні поспехаў у працы і шчасця ў асабістым жыцці.

НАСТАЎНІЦЫ

Каля ганка дагараюць клёны,
Падаюць барвовыя лісты,
Ты чакаеш стука паштальёна
І глядзіш у вочы чарнаты.

Спытак на стале ляжыць. Аловак,
Што нядаўна па радках хадзіў...
Слухаеш, як вецер вербы ломіць,
Бачыш, як плыве па небе маладзік.

А лісты? Лістоў няма і сёння,
Зноў дажджлівай ноччу ты адна.
У кляновых пасмах вецер сонны
Нешта шэпча ціха ля акна.

Любая, прабач, мы пішам мала,
Але паўтараем зноў і зноў.
Што душы тваёй пачуцці, мары
Нам са словамі ўліліся ў кроў.

У памяці твой воблік не сатрэцца.
Мы твайго юнацтва ўзнялі сцяг.
Частачка душы тваёй у сэрцах
Нас вядзе дарогаю жыцця.

І ў любві клянуся гэтым вершам
Ён ляціць праз восеньскую ноч
Да хаціны, дзе гамоняць вербы,
Дзе да ранку свеціцца акно.

С. Законнікаў

НАСТАЎНІКІ Ў АСЯРОДДЗІ

Хто б гэта ні быў з нас — кожны са словам «Настаўнік» спалучае самыя дарагія, самыя цёплыя адчуванні і ўспаміны, як аб тых, хто вывеў нас на шырокі шлях жыцця. Але са словам «Настаўнік» вяжуцца не толькі ўрокі мовы ці біялогіі, гісторыі ці матэматыкі. Іх бескарыслівыя намаганні ўпрыгожваюць наша жыццё. Дзякуючы ім будуюцца грамадскім чынам новыя школы, святліцы, працуюць універсітэты для бацькоў, сотні мастацкіх калектываў. Вось адны з тысяч на фоне сваёй «не школьнай» працы.

НАСТАЎНІК І ЯГО ШКОЛА

Гісторыя настаўніцкай працы Уладзіміра Антанюка, кіраўніка школы ў Дзянісках, не надта доўгая. Але імкненні гэтага маладога педагога замашыстыя, вялікія.

Настаўніцкую працу пачынае ў новаарганізаванай школе ў Стрыках. Разам з бацькамі збівае школьныя парты, арганізуе навучанне беларускай мовы ў гэтай жа школе. Але не пакідае думкі аб роднай вёсцы. Замяняецца працай з адной з настаўніц, каб памагчы сваёй вёсцы арганізаваць сямікласную школу, паколькі былі тут толькі класы І — IV. Асветныя ўлады ўспрыймаюць матывіроўку і закладаюць сямігодку.

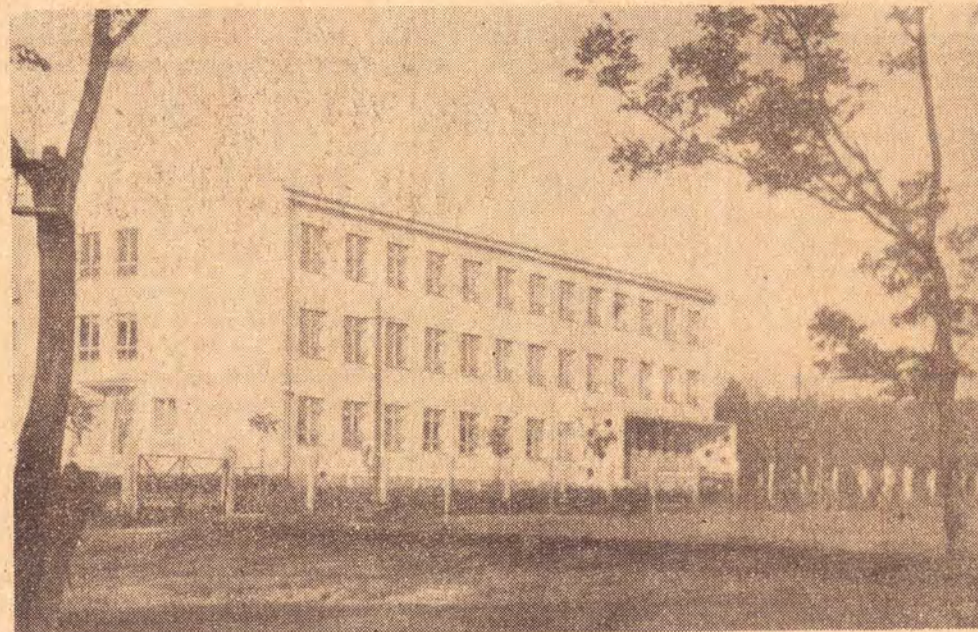
Але на гэтым не канец. Школа магла мець перспектывы толькі тады, калі б быў уласны будынак. А ў Дзяніскаx яго не было. У Ул. Антанюка паўстае думка — грамадскім чынам пабудаваць школу. 13 жніўня 1961 года адбываецца сход бацькоў. Бацькі горача падтрымоўваюць ініцыятыву «свайго» кіраўніка. Дэкларуюць уплаціць па 500 зл. Антанюк «куе жалеза пака гарачае». У гэтым жа дню інкасуе 27 тысяч злотых (усяго сабралі 50.310). За гэтыя грошы купляюць дзеравяны будынак, які на працягу некалькіх дзён вырастае на падмурку.

Грамадскіх грошай на ўсё не хопіць. Дзеля гэтага кіраўнік шукае розных спосабаў. Каб увесці электрычны ток, патрэбна дакументацыя, а на яе трэба многа грошай. Валодзя піша пісьмо да электрычнага прадпрыемства ў Бельску. Мала таго, сам туды едзе і інфармуе ў чым справа. Праз некалькі тыдняў мае дакументацыю, якую зрабілі бясплатна, грамадскім чынам. І ўжо ёсць у Дзяніскаx уласны школьны будынак з пяцццю школьнымі памяшканнямі.

Але не абмяжоўваецца толькі да спраў школьных. Вось адна са спраў, якой лічыў заняцца:

— Свайго часу электраманцёры з Бельска закладалі т.зв. «тасьмаванне» (каб прыключаючы правады электрычнага матора малацілкі не нішчыць лініі). За гэта гаспадары ўплацілі па 40 зл. У гэтым годзе іншае прадпрыемства (з Беластока) праводзіла капітальны рамонт лініі і залажылі новыя правады. Прыехаўшыя з Бельска манцёры зноў сказалі плаціць. Я даведаўся, што гэта не так, і пачаў інтэрвеніраваць. Аказалася, што хацелі надуць гаспадароў.

(Працяг на стар. 3)

Настаўніцкая студыя ў Беластоку. фота А. Казёл

Сёння, калі мы адзначаем гадавіну саракагоддзя Беларускай сялянска - работніцкай Грамады, не можам прайсці абыякава каля яснай постаці барацьбіта, які моцна далажыўся да трыумфу гэтай слаўнай арганізацыі.

Гэтай постаццю з'яўляецца добрай памяці Міхась Асіпавіч Касцевіч, псеўданім М. Васілёк. Міхась Васілёк мала вядомы шырокім кругам сучаснай беларускай моладзі, аднак добра вядомы старэйшаму пакаленню. Нарадзіўся ў 1905 годзе на Гродзеншчыне ў вёсцы Баброўня, у сям'і беднага селяніна. Прыгожая прырода Наднямення дала яму дар адчування гэтай прыгожасці і дар мастацка выявіць гэтую прыгожасць у песні, а цяжкасць жыцця стварыла яго чулым на чужое гора.

ПАМЯЦІ М. ВАСІЛЬКА

Пазней ён пісаў пра сябе:

«Не каюся, што я прыйшоў на свет паэтам.

Я ўсё, да глыбіні, адчуў працоўных гора».

(Абцёр сталёвы плуг... Выбраныя творы).

Лёсы першай сусветнай вайны закідаюць яго ў Расію, а Вялікая Кастрычніцкая рэвалюцыя адбываецца на яго вачах, і ідэалы яе глыбока западаюць у яго чулае сэрца і ім ён астаўся верны да самай смерці.

Вярнуўшыся ў 1922 годзе на радзіму ён маладым юнаком аддаўся служыць свайму прыгнечанаму народу. Яго вершы былі баявым клічам, які прызываў прыгнечаных да барацьбы з сацыяльным і эканамічным прыгнётам. Яго першы зборнік вершаў з'яўляецца настольнаю кніжкаю ў кожнага свядомага жыхара Заходняй Беларусі.

Будучы супрацоўнікам «Маланкі» ён востраю сатыраю бічаваў ворагаў прыгнечанага народа. Разгром Грамады перажыў М. Васілёк цяжка і гэтаму здарэнню прысвяціў свой вядомы верш «Суддзі».

Сёння, калі мы праводзім пераклічку ўсіх былых жывых і загінуўшых актывістаў Грамады, не можам маўчаннем памінуць яго імя.

Хай гэтыя некалькі радкоў лягуць на яго магілу букетам кветак, а з імі наш смутак, што так мала жыў. К. П.

З жыцця БГКТ

КАСТРЫЧНІЦКІЯ СВЯТКАВАННІ

6 лістапада ў памяшканні ГП адбылася акадэмія, прысвечаная 48 гадавіне Вялікага Кастрычніка. Даклад аб сусветным значэнні Кастрычніка чытаў член гарадскога аддзела БГКТ, журналіст «Газеты Беластоцкай» Васіль Баршчэўскі.

У мастацкай частцы выступілі: эстрада «Лявоніха» і самадзейнікі з рускага таварыства.

У БЕЛЬСКУ

З нагоды 48 гадавіны Кастрычніцкай рэвалюцыі праўленне аддзела БГКТ супольна з харавым калектывам арганізавала вечарыну. Даклад аб Вялікім Кастрычніку прачытаў старшыня аддзела БГКТ — Уладзімір Раеўскі.

Вечарына была вельмі цікава арганізавана. Быў гэта быццам бы канцэрт мастацкай самадзейнасці, на які зложыліся выступленні салістаў, хору, дэкламатарскія выступленні, танцы. М. Х.

ТУТ АДЧУВАЕЦЦА БЕЛАРУСЬ.

«Дарога праз могілкі»

Так называецца беларускі фільм, які дэманструецца на экранах Польшчы. Гэта дэбют маладога рэжысёра В. Турава.

«Дарога праз могілкі» — тыповая беларуская партызанская гісторыя. Паказана яна смела, без надуманага геройства.

— За цара Мікалая немцы не дайшлі да Волгі... а цяпер... прафукалі паўдзяржавы, — кажа партызанскаму сувязному Пашкевічу стары Кулік. Пашкевіч маўчыць. У гэтых словах крыецца боль звычайнага чалавека, які любіць сваю зямлю натуральнай любоўю, без напышлівых слоў і экзальтаваных слёз.

Аднак рэжысёр В. Тураў дзейнічае, перад усім, пластычнымі вобразамі. Гледзячы гэты фільм маецца ўражанне, што сюжэт тут як бы другарадная рэч і зусім не адна з найважнейшых. Гэтакі спосаб рэжысуры нагадвае ў пэўным сэнсе фільмы Антаніёні. Фільмы рэжысёра Антаніёні вельмі італьянскія, а фільм Турава «Дарога праз могілкі» вельмі беларускі.

Такія местачковыя акупацыйныя вуліцы бывалі толькі на Беларусі; такія могілкі і людскія твары, дарогі і пусткі, нечаканыя даносы і двузначнасць сітуацый таксама, так сказаць, надта беларускія. Зрэшты, было б вялікім спрашчэннем вылаўляць гэтыя беларускія характэрнасці. Уся няўлоўная атмасфера фільма б'е беларускасцю, праўдзівасцю, непаўторнасцю.

Некаторыя кажуць, што ў фільме «Дарога праз могілкі» нічога не адбываецца.

Адбываецца ў ім стольқі, колькі магло адбыцца, скажам, у акупацыйнай Гайнаўцы, Бельску ці Гарадку або Крынках.

І не больш. (ся)

З БССР

З'ЕЗД КАМУНІСТАЎ БЕЛАРУСІ

Адбыўся пленум Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Беларусі (КПБ), на якім пастаноўлена склікаць XXVI з'езд КПБ на дзень 3 сакавіка 1966 года. Адзін дэлегат на з'езд будзе рэпрэзентаваць пяцьсот членаў партыі.

НЯМЕЦКАЯ ДЭЛЕГАЦЫЯ

У Беларусіі адбыліся Дні культуры Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі. У сувязі з тым пабывала ў Мінску нямецкая дэлегацыя, якую ўзначаліў прафесар Герберт Бехер. Беларускую сталіцу наведаў таксама пасол ГДР Хорст Бітнер. Быў ён прыняты кіраўнікамі вярхоўных партыйных і дзяржаўных улад Беларускай ССР.

ПАЭТЫ Ў КНІГАРНЯХ

У кнігарнях Мінска адбыўся Дзень паэзіі. Трыццаць беларускіх паэтаў чытала свае творы перад шматлікай аўдыторыяй кліентаў.

СЛАБОЕ БУДАЎНІЦТВА

Камісія аховы здароўя і сацыялістычнага забеспячэння Вярхоўнага Савета Беларусі сцвердзіла, што ў будаўніцтве медыцынскіх аб'ектаў ёсць сур'ёзныя недахопы і зацягласці. «Слаба выкарыстоўваюцца індустрыяльныя метады будаўніцтва, многія работы выконваюцца ўручную, пры нізкай прадукцыйнасці працы»...

КІТАЙСКІ КАНЦЭРТ

У Мінскім Акруговым доме афіцэраў выступаў 185-асабовы ансамбль песні і танца Народна-вызваленчай арміі Кітая.

ПАЛІКЛІНІКА НА КОЛАХ

Беларуская чыгунка мае вагоны, у якіх змяшчаюцца стаматалагічныя паліклінікі, якія абслугоўваюць глухія раёны, дзе далёка да лекара, да горада.

ТЭЛЕВІЗІЙНЫ МАЧТ У СЛОНІМЕ

У Слоніме заканчваецца будова тэлевізійнай рэтрансляцыйнай вышкі, якая дазволіць глядзець тэлевізійныя праграмы ў Слоніме і суседніх раёнах прыгранічнай Беларусі. Магчыма, што гэтыя праграмы дасягнуць усходніх аколіц Сакольскага і Беластоцкага паветаў. (СЯ)

З жыцця нацыянальных меншасцей

Прэзідыум IV з'езда ЛьТСК.

У Сэйненскім павеце дзейнічае Літоўскае грамадска-культурнае таварыства. Галоўнае праўленне яго знаходзіцца ў Сэйнах. 31 кастрычніка адбыўся IV з'езд ЛьГКТ, які падсумаваў свае дасягненні і выпрацаваў далейшыя напрамкі працы сваёй арганізацыі.

ЛьГКТ налічвае 44 гурткі, якія аб'ядноўваюць у сваіх радах блізка 1200 членаў.

Праца ГП і гурткоў вядзецца ў асноўным вакол трох напрамкаў. Да іх належаць: а) аматарскі мастацкі рух, б) чытальніцтва і в) асвета. І трэба сказаць, што ў літоўцаў падобныя цяжкасці ў працы, падобныя недахопы і дасягненні як у нас.

Неабходныя новыя формы працы

Штогод арганізуе ЛьТСК народныя фэстыны, на якіх выступаюць аматарскія калектывы. Многія мастацкія гурткі выязджаюць з пастаноўкамі і песнямі ў суседнія вёскі, выступаюць на акадэміях у сувязі з дзяржаўнымі святамі.

Але таксама як і ў нас адчуваецца недахоп добрага рэпертуару. Не хапае таксама кваліфікаваных кіраўнікоў мастацкай самадзейнасці, не хапае музычных інструментаў.

Падобныя, як і ў БГКТ, існуюць цяжкасці ў галіне чытальніцтва і асветы, а менавіта: замала ёсць мастацкай літаратуры, не хапае школам падручнікаў на літоўскай мове. У Пуньску існуе літоўскі агульнаадукацыйны ліцэй і яму вельмі патрэбны інтэрнат (падобна як у нас у Бельску і Гайнаўцы). Літоўскае таварыства шмат увагі ўдзяляе сельскагаспадарчай асвеце, арганізаванню ў літоўскіх асяроддзях школ сельскагаспадарчай падрыхтоўкі. Існуе вялікае зацікаўленне літоўскім мясцовым фальклорам. Ідуць намаганні, каб выдаваць літоўскую газету «Аўшра».

Аддзельнай дзялянкай з'яўляюцца справы арганізацыйнага характару, а таксама пошукі новых форм працы ЛьГКТ. Пад лозунгам пошукаў новых форм працы праходзіў і IV з'езд. А гэта таму, што і ў літоўскім таварыстве, так як і ў нас, існуючыя арганізацыйныя формы гурткоў ужо ўстарэлыя і ў нашых умовах не здаюць экзаменаў. М. Х.

Фота: Ян Мазурэк

Удзельнікі з'езда.

Успаміны 30

Пасля пабыўкі ў Картуз-Бярозе Зындрама Касцялкоўскага шмат чаго змянілася ў лагеры. Касцялкоўскі прывёз з сабой новых ахраннікаў. Былі гэта перш за ўсё выпускнікі паліцэйскай школы ў Галендзінове пад Варшавай. Інспектар Балеслаў Грэфнер разам з усімі сваімі падуладнымі недзе перанёсся ў другое месца. Яго пасаду абняў інспектар дзяржаўнай паліцыі Язэп Камаля-Курганскі. З выгляду прыпамінаў ён турка. Так мы яго і называлі.

У Бярозе павеяла вясеннім ветрам. Новыя ахраннікі, пакуль асвоіліся з тутэйшым рэжымам, многа менш заўзята размахвалі палкамі. Жыццё стала лягчэйшым. На кухні падбавілі паёк хлеба да 600 грамаў, а ў супе часам паяўлялася слязінка тлушчу. Новы камендант загадаў наладзіць лазню, і распачалося генеральнае мыццё картуз-бярозаўскіх брудаў. Змянілі пасцель, выдалі лагерную бялізну.

Тэрар прыняў больш тонкія формы. Ахраннікі стараліся зламаць нас псіхічна.

Запомнілася мне вось гэтакае здарэнне: пасля вячэры сядзелі мы ў сваіх залах. Раптам магільную картуз-бярозаўскую цішыню разарваў паліцэйскі свісток.

— Усе на калідор! — загадаў дзяжурны паліцай.

Вязні выстраіліся на смірна пад сценкай кожны на сваім месцы.

— Кругом! — скамандваў паліцэйскі. Усе мы павярнуліся тварам да ахранніка. У доўгім, звыш стометравым калідоры арыштанцкага гмаху дзе-ніцзе тухла гарэлі газоўкі.

— Бачыце вось гэтую лямпу? — запытаў паліцэйскі, паказваючы палкай адну з газовак. — Гэта «святы агонь». Яго трэба перанесці ў канец калідора. Толькі асцярожна, каб не патух! Пачынае першая зала!

Вязні адзін за другім падыходзяць да лямпы і, нібы ўзяўшы ў жменю гэты «святы агонь», памалу, далікатна і засяроджана крок за крокам ва ўзнятых уверх руках нясуць яго ў канец калідора.

— Не таптацца! — крычыць паліцай, палкай паводзячы парадак. — Усе паўтараюць за мной: «А святло векуістэ нех му свеці на небе і на зямі, амэн!»

Чарга белых сілуэтаў, бы нейкія духі, снуецца па доўгім калідоры. Грукочуць драўляныя башмакі, рэхам нясуцца словы малітвы. Цягнецца гэта вельмі доўга. Урэшце апошні вязень занёс, дзе трэба, «святы агонь». Паліцай бягом заганяе нас у залу. Рыхтуемся да сну. Раптам зноў прарэзліва гучыць свісток і зноў трэба бегчы на калідор.

— Вось там, — паліцай паказвае палкай недзе ў куток калідора, — ляціць муха. Лавіць яе! Хутка!

Зноў бразгочуць клюмпы. Даганяем паліцэйскую «муху». Бегаем з канца ў канец калідора бы ашалелыя. Ахраннікі падганяюць палкамі. Пасля дзённай забойчай працы, пасля тутэйшай «фізкультзарадкі», якую новыя ахраннікі праводзяць асабліва заўзята, гэтая бегатня астаткова валіць мяне з ног.

Іншым разам адзін з паліцаяў застрэліў варону. Прыйшло яму на думку, каб зрабіць для яе ўрачыстае пахаванне. Загадаў трупа вароны палажыць на пласце бляхі. Чатырох вязняў узяло бляху за вуглы. Усе мы выстраіліся ў шарэнгу, а наперадзе паліцай паставіў аднаго вязня са зломаным серпам.

— Урачыста, памалу навокал дома, марш! — загадаў паліцай.

Працэсія з мёртвай воронай папялася навокал арыштанцкага гмаху. Зрабілі тры павароты.

— Пахаваць пад агароджай! — загадаў паліцай.

Выкапалі яму метровай глыбіні.

— Кожны арыштаваны падыходзіць і сыпле жменю зямлі! — прыказаў ахраннік.

Незадоўга пад драцяной агароджай вырас копчык пяску. На версе заткнулі зломаны серп.

Картуз-бярозаўская «вясна» трывала коратка. Новыя ахраннікі хутка разабраліся ў лагерных абставінах і зноў павеяла грэфнераўскім холадам. Інспектар Язэп Камаля-Курганскі аказаўся не менш заўзятым катам ад свайго сябра па прафесіі. Ахраннікі часта паўтаралі нам словы свайго начальніка:

— Уладарам тут з'яўляюся я, а мая палка — пракурорам.

І так плылі мае картуз-бярозаўскія дні. Іх рытм вызначалі паліцэйскія палкі, забойчая праца, карцыр і тутэйшая «фізкультзарадка». Штодзень прыбывала шмат новых камуністаў. Прывозілі з усіх раёнаў Польшчы, а найбольш з «усходніх крэсаў». Аднак землякоў сваіх тады я ў Картуз-Бярозе яшчэ не сустрэў.

(Працяг са стар. 1)

Ул. Антанюк — гэта грамадскі дзеяч: член ГП БГКТ, ПК ПАРП, тэрэновы грамадскі апякун, інспектар суда для нялетніх і інш. На вялікую колькасць функцый не наракае, бо яны, як гаворыць, «звязаны з працаю настаўніка».

— Найгорш — уздыхае, — штс вельмі многа часу трэба патраціць на розныя нарады, адправы, сходы, якія часта нічога не даюць ані мне ані майму асяроддзю

ПЕДАГАГІЧНЫ ВОПЫТ БАЦЬКАМ

— Даўно мяне мучыла думка, — гаворыць Зофія Апятоўская, настаўніца чатырохкласнай школы ў Грабаўцы Бельскага павета, — чаму людзі на вёсцы больш зацікаўлены каб завярнуць парася як дзіця?

Гэтае пытанне неяк прымусіла настаўніцу да пошукаў больш цеснага і новага супрацоўніцтва з бацькамі. У Грабаўцы паўстаў «універсітэт для бацькоў».

— Не думайце, — гаворыць пані Зофія, — што мне адразу такая думка прышла да галавы. Проста аднаго

разу прыехалі да мяне прадстаўнікі ТВП і ў размове запрапанавалі вось такую працу з бацькамі. Тут з мяне неяк і зыйшоў «туман» маёй бязраднасці. Я падумала, што такім спосабам, маючы дасканалую кадру выкладчыкаў з розных галін, змагу найлепш памагчы бацькам.

Тэматыка універсітэта разнастайная. Каб зацікавіць бацькоў З. Апятоўская ўвяла цікавячыя бацькоў справы юрыдычныя, медыцынскія, якія пераўтварыліся ў нармальныя парады.

— Было і так, што суддзя даваў індывідуальныя парады, я вымушана была побач сядзець за сведка, каб потым хто не сказаў, што ён браў «лапоўку» калі потым даны гаспадар «выйграў» у судзе справу.

НАСТАЎНІКІ У АСЯРОДДЗІ

Універсітэт для бацькоў у Грабаўцы існуе ўжо шэсць год. Гэта шэсць год змаганняў З. Апятоўскай за тое, каб абдумаць як найбольш цікавую, і з пункту гледжання выхаваўчага, найбольш адпаведную праграму, каб дабраць найлепшых выкладчыкаў. У апошніх гадах на першае месца экспануюцца тэмы з галіны свядомага мацярынства, выхаваўчай і грамадскай педагогікі і псіхалогіі.

На заканчэнне пані Зося з усмешкай расказала наступнае:

— Гэта было сёлета на канферэнцыі ў Кураторыуме. Пачалі крыху хваліць мой універсітэт і гаварыць, што ў нас добра арганізуюцца заняткі пры тэлевізары. Я ледзь устрымалася ад смеху. У нас не толькі няма тэлевізара, але і радыёпрыёмнік нядаўна атрымалі.

У МІГАТЛІВЫМ БЛЯСКУ КНАТА

Гэта праўда, што Вілінава — вёска закінута ў найдалейшы куток Сямяціцкага павета. Але няпраўда, што яна забітая дошкамі. Апошнм часам сталася нават добра вядомай не толькі ў Сямяціцкім павеце.

Усё пачалося з таго часу, калі кіраўніком тутэйшай школы настаў Анатоль Мартыновіч, сучасны старшыня аддзела БГКТ.

— З ініцыятывай арганізавання драмгуртка я высту-

піў на сходзе гуртка БГКТ у лютым г. года. Вось так і пачалося. Ад таго мы сталі вядомымі ў аколіцы. Мастацкі калектыў ад гэтага часу змог выступіць 30 разоў у розных асяроддзях. Выставілі пяць п'ес. У гэтым годзе наш мастацкі калектыў разрастаецца. Апрача п'ес уключаем песні, а таксама паспрабуем увесці танец.

Усё ж на мастацкім калектыве не кончылася. Калектыў ёсць, але няма дзе збірацца. І вось А. Мартыновіч зноў збірае сход, на гэты раз агульны. Усе аднагалосна пастанаўляюць будаваць вясковы дом культуры. Усё тут падрыхтавана. Толькі няма вырысу «дзялкі» з Павятовага бюро геадэзіі. Людзі ахвотна згадзіліся перадаць свае палоскі на пляц бясплатна. Чатырнаццаць хлопцаў, якія ўмеюць будаваць, задэкляравалі, што бясплатна будуць весці будову. А трэба адзначыць, што адзін з іх мае права самастойна весці будовы да аднаго мільёна злотых.

Безумоўна, усё гэта само не прыйшло. Таварыш А. Мартыновіч спачатку мабілізаваў людзей, а потым пачаў пісаць у розныя ўстановы. Толькі да Варшавы ездзіў два разы, каб дастаць тыповую дакументацыю. І дастаў у Міністэрстве ральніцтва.

— Калі б нам даставілі вырыс «дзялкі» на час, то ўжо стаяў бы зруб нашага дома культуры, — гаворыць таварыш Мартыновіч.

Шаноўнаму чытачу трэба сказаць, што калектыў вядзе заняткі пры мігатлівым бляску нафтавага кната, таму што Вілінава не мае электрычнага току. І гэта далёка не ўсё, чым займаецца энергічны настаўнік - дзеяч.

А. КАРПЮК
Фота аўтара

АБ ГУРТКУ АМАЛЬ УСЕ

УЛ. ПАУЛЮЧУК

Артыкул Уладзіміра Юзвюка «Давайце падыскутуем», апублікаваны ў папярэднім нумары «Нівы» закранае шмат надзвычай істотных пытанняў жыцця БГКТ; іх смелае пастаўленне пад агульную развагу сакратаром Галоўнага праўлення запавядае цікавую перадз'ездаўскую дыскусію.

Уладзімір Юзвюк між іншым сцвярджае, што арганізацыйная структура БГКТ пабудавана паводле ўзораў рэвалюцыйных арганізацый, якія змагаліся за ўладу, і не зусім адпавядае цалкам іншым умовам сучаснасці. На маю думку найбольш ярка праяўляецца гэта ў нізавой адзінцы БГКТ — гуртку, якога фармальная структура і арганізацыйная дысцыпліна з'яўляецца неабходнай у арганізацыях, якія імкнуцца да заваявання і трымання ўлады, але трацiць свой сэнс у грамадска-культурнай арганізацыі, якая не мае аніякіх палітычных прэтэнзіі. І таму свой голас у дыскусіі хачу прысвяціць менавіта гуртку БГКТ.

1. ІДЭАЛОГІЯ ГУРТКА

Ідэалогіяй гуртка БГКТ з'яўляецца ідэалогія таварыства ў цэласці, а ідэалогію Беларускага грамадска - культурнага таварыства акрэслівае статут БГКТ. Паводле гэтага ж статута мэтай дзейнасці БГКТ з'яўляецца (падаю ў скарачэнні):

1) мабілізацыя беларускага насельніцтва да будаўніцтва сацыялізма ў Польшчы.

2) Умацоўванне вузаў брацкага сужыцця беларускага і польскага насельніцтва, паказванне традыцыі гэтага сужыцця.

3) Падтрымліванне і распаўсюджванне беларускай культуры і асветы ў Польшчы.

4) Распаўсюджванне ведаў аб БССР.

Значыць гурток — гэта група людзей, якая аб'ядноўваецца на тое, каб супольна рэалізаваць вышэй сфармулаваныя статутовыя мэты БГКТ.

Хопіць аднак мінімум уяўлення, каб уявіць сабе, што так пастаўленых мэт гурткі БГКТ, такімі, якімі яны існуюць, у большасці нашых вёсак, рэалізаваць самастойна не могуць. Члены гуртка БГКТ найчасцей не маюць ні патрэбных да гэтага ведаў, ні магчымасці, ні ахвоты. Затым існуюць на вёсцы ўстановы значна больш кампетэнтныя і са значна большымі магчымасцямі рэалізавання гэтых мэт чымсьці гурток БГКТ.

Удзел у сацыялістычным будаўніцтве беларускае насельніцтва дэманструе ва ўсіх галінах жыцця; для актыўных беларусаў ёсць і будуць беспараўнальна большыя магчымасці палітычнай ці гаспадарчай дзейнасці ў існуючых у краіне партыях, сельскагаспадарчых гуртках, маладзёжных арганізацыях — чымсьці ў гуртках БГКТ. Брацкае сужыццё паміж палякамі і беларусамі з'яўляецца для сучаснага пакалення не праблемай, а проста спосабам жыцця, і цяжка патрабаваць ад насельніцтва акрэсленай вёскі нейкай асаблівай мабілізацыі сіл у напрамку «ўмацоўвання» гэтага сужыцця. Нават у такіх справах, як мастацкая дзейнасць моладзі, гурток БГКТ практычна не адыгрывае аніякай ролі. Мастацкія калектывы родзяцца не з пастаноў гурткоў БГКТ, родзяцца яны пераважна там, дзе ёсць ахвотныя да працы з моладдзю настаўнікі, і ахвотная да выступлення на сцэне моладзь. Падобная справа з асветай і радам іншых праблем, якія з'яўляюцца прадметам зацікаўлення БГКТ у цэласці.

2. ФІЛАСОФІЯ ГУРТКА

Яшчэ ў старажытнасці вёўся такі дзіўны спор аб матэрыі і форме. Вядома, што кожны прадмет, скажам, стол у вашым памяшканні, мае акрэсленую форму; канты, формы ног і г.д. Філосафы вымудрагелілі аднак сабе, што гэтыя формы вашага стала існуюць і тады, калі стала няма. Можам смяяцца сабе з дзівацтваў старых «мудрацоў», аднак нашыя спрэчкі на тэму гурткоў БГКТ напамінаюць часам выказванні дзівакоў, якія верылі, што можа існаваць форма без матэрыі. У справе «формы» гуртка ва ўсіх нас яснасць, толькі ў справе «матэрыі» — істоты яго дзейнасці — яснасці няма.

Усе наогул ведаем, што гурток павінен праводзіць сходы (сістэматычна!), толькі ніхто не ведае аб чым маюць талкаваць сяляне на гэтых сходах, усе ведаем, што мае ён дакладна вясці пратаколы — і ніхто не ведае, што мае быць у гэтых пратаколах, усе ведаем, што гурток павінен раз у год выбіраць праўленне — толькі чым мае правіць гэтае праўленне; што гурток павінен збіраць складчыны, пашыраць колькасць членаў — толькі вось як пераканаць сялян, што ў іх вёсцы патрэбны яшчэ адзін чарговы гурток — гурток БГКТ.

Не ведаюць гэтага нават інструктары Галоўнага праўлення БГКТ, якіх высылаецца ў «тэрэн». Ведаюць яны толькі, што гурток мае «дзейнічаць» (аптымісты цвердзяць нават, што павінен ён «дзейнічаць актыўна»). Чаго аднак мае датычыць гэтая яго дзейнасць?

Наблізіць статутовыя абавязкі таварыства да ўмоў канкрэтнага гуртка настолькі цяжка, што праз дзесяць гадоў нікому

(Працяг на стар. 5)

Шчырае прывітанне ў сценах Беларускага ліцэя ў Бельску. Злева — Міхась Забэйда Суміцкі, Мікалай Гайдук і Міхась Хмялеўскі.

Шчырае дзякуй. Справа: М. Забэйда, З. Кожына і вучаніца Педагагічнага ліцэя.

Гарачыя апладысменты.

Незабыўная сустрэча

Вялікая зала Беларускага ліцэя ў Бельску запоўнена да апошняга крэсла. Сюды прыйшлі таксама прадстаўнікі моладзі з Педагагічнага ліцэя. Прысутныя сабраліся тут, каб пабачыць і пачуць слэўнага мастака беларускай песні — Міхася Забэйду-Суміцкага. Настрой урачысты.

І вось у залу ўваходзіць М. Забэйда-Суміцкі і яго акампаніятар Здэнэк Кожына, саправаджаючыя іх старшыня ГП БГКТ М. Хмялеўскі і дырэктар школы М. Гайдук. Усе ўстаюць, горача вітаюць воплескамі.

Госці сядаюць за стол, які стаіць на фоне дэкаратыўных саматканых дываноў. Ад імя дырэкцыі школы, настаўнікаў і вучняў вітае Міхася Забэйду дырэктар М. Гайдук. Сказы яго кароткія, але як жа многа ў іх цёплага і ветлівага. Да мастака падыходзяць дзяўчаты з букетамі гваздзікаў, уручаюць гасцям. І зноў авацыя.

Гаворыць Міхась Забэйда:

«Спачатку, калі я вярнуўся з Італіі, у якой дасканаліў сваё мастацтва і пачаў спяваць беларускія песні — санацыйныя чыноўнікі пачалі забараняць. Калі і гэта не падзейнічала, пагражалі мне Картуз-Бярозаю. Але я сваёй песні, як бачыце, не пакінуў...»

Адразу навязваецца сардэчны кантакт з прысутнымі. Нехта з залы аб чымсьці пытае. Спявак і гаворыць:

«Лепш чым расказаць, я вам паспяваю.»

Так пачынаецца непланаваны канцэрт. Выконваюцца песні на розных мовах, але ўсе разумеюць іх. Мастак, як вопытны педагог, адчыняе маладыя сэрцы. Пасля кожнай песні зала гучыць «бісам». Міхась Забэйда неяк маладнее і спаўняе просьбу прысутных.

Сустрэча дабягае канца. Міхась Забэйда-Суміцкі развітваецца з прысутнымі. Да гасцей падбягае некалькі дзяўчат і хлопцаў. Уручаюць пахучыя чырвоныя ружы. У зале зноў узрушэнне і авацыя.

Некаторыя з прысутных пыталі мяне: ці сапраўды мастак сусветнай славы мог бы быць такім простым і непасрэдным? Іменна! Вялікае майстэрства і прастата — гэта асноўныя рысы Міхася Забэйды-Суміцкага

А. Карпюк
фота аўтара

Станіслаў Арцімовіч у сваёй аптэцы.

На выстаўцы карцін Станіслава Арцімовіча ў Ваяводскім доме культуры ў Беластоку.

ЗАЧАРАВАНЫ СВЕТ СТАНІСЛАВА АРЦІМОВІЧА

Станіслаў Арцімовіч мае ўжо 80 гадоў і жыве ў Нараўцы, Гайнаўскага павета. Равеснікі яго найчасцей карыстаюць ужо з дабрадзействаў пенсійнага жыцця, перажоўваючы ўспаміны былога, а Станіслаў Арцімовіч аднак надалей інтэнсіўна працуе. Прадае нараўскім сялянам са сваёй аптэкі лякарства, а калі няма ў аптэцы кліентаў, сядае на ганку сваёй хаты - аптэкі і ўслухоўваецца ў водгукі жыцця асады, або замыкаецца ў сваім пакоі-майстэрні і аддаецца роскашы свайго жыцця: стварэнню карцін. Не ад сёння Станіслаў Арцімовіч дзеліць свой час паміж аптэкаю і мастацтвам. Усё яго жыццё менавіта так падзяляецца. Яшчэ будучы маладым юнаком у царскія часы Станіслаў Арцімовіч скончыў у Кіеве два факультэты: Інстытут прыкладнага мастацтва і факультэт фармацыі. Мастацтва аднак мабыць крыху больш захапляла маладога Арцімовіча чымсьці фармацыя, калі на далейшую навуку ў Парыж выехаў менавіта з мэтай паглыблення сваіх ведаў аб

Адна з прац Станіслава Арцімовіча: «Бяроза».

мастацтве. У Парыжы вывучаў ён пад кіраўніцтвам прафесара Рэнэ Леклерка спецыфічную тэхніку мастацтва на дрэве спалучанага з гравюраю. З многіх вучняў прафесара Леклерка Станіслаў Арцімовіч, як сам сцвярджае, адзін застаўся верны гэтай працапатрабавальнай тэхніцы і да сёння выконвае ёю ўсе свае карціны. Мастацтвам гэтым займаўся праз усё міжваеннае дваццацігоддзе і ўжо ў 1923 годзе арганізаваў выстаўку сваіх прац у Варшаве. Мастацтва пакідае толькі ў часы вайны, у ролі франтавога фармацэўты праходзіць ваенны шлях ад Леніна да Берліна. Пасля вайны ізноў займаецца мастацтвам, арганізуючы выстаўкі сваіх прац у розных гарадах Польшчы: у Кракаве, Бельску-Бялай, Познані, Гданьску і ўрэшце ў Беластоку.

*

Зараз ужо трэці год Станіслаў Арцімовіч жыве і працуе ў Нараўцы. Кліентаў у нараўскай аптэцы няшмат. Ён замацаваў над дзвярыма званок, які паведамляе яго, калі нехта ўваходзіць у аптэчнае памяшканне. А калі званок не звоніць, гэты незвычайны аптэкар у суседнім пакоі малюе свае карціны.

— Тут, у Нараўцы, — паясняе ён, — такая цішыня і спакой, што дзякуючы гэтаму за няпоўныя тры гады намаляваў я аж 60 карцін.

— А як вы адчуваеце сябе, — пытаю я, — у беларускім асяроддзі, якое стварае асада Нараўка і суседнія вёскі.

— Лічу, што добрасумленныя людзі, — адказвае мастак - аптэкар, — заўсёды знойдуць супольную мову. А затым я адчуваю сябе асабліва добра на ўсходніх акраінах Польшчы, паколькі выхаваўся я і атрымаў адукацыю ва ўсходнеславянскай культуры яшчэ ў дарэвалюцыйныя часы. Маю тут у Нараўцы многа мілых і добрых сяброў.

*

У кастрычніку Ваяводскі дом культуры ў Беластоку сарганізаваў выстаўку прац Станіслава Арцімовіча. Гэта ўжо дзевятая выстаўка гэтага мастака. Выстаўка ў Беластоку, як і папярэднія выстаўкі ў іншых гарадах Польшчы, выклікала вялікае зацікаўленне з боку гледачоў. Яна так своеасаблівая, так непадобная да іншых мастацкіх выставак, якія час ад часу аглядаем у нашым горадзе, што на карціны Станіслава Арцімовіча нельга глядзець абыякава.

Як мы ўжо сказалі, Станіслаў Арцімовіч робіць свае карціны выключна на дрэве. Тэхніка гэтая патрабуе доўгай карпатлівай працы. Спачатку ён плацінавым рыльцам выпальвае ў дрэве рысунак карціны, а наступна замалёўвае яго аднатоннымі каляровымі плоскасцямі. Таім чынам карціны Арцімовіча маюць у сабе нешта са старых мазаік ці вітражаў, няма ў іх паўтонаў, пераходаў з колеру ў колер, усе карціны пабудаваны з рэзка адмежаваных ад сябе каляровых плоскасцей. З цэласці вее дух нейкай казачнасці, рамантызму, часам своеасаблівай усходняй экзотыкі.

Карціны Арцімовіча маюць акрэсленую практычную, а менавіта: дэкаратыўную мэту. Пасля кожнай выстаўкі большасць яго прац гледачы закупоўваюць і выкарыстоўваюць для дэкарацыі памяшканняў. Гэтай дэкарацыйнай мэце падпарадкаваны ў многіх выпадках змест і афармленне карцін. У такія карціны, як «Фазан», «Паўліна», «Птушкі і ружы» выкарыстаны старыя дэкаратыўныя тэмы, зроблены яны прытым з амаль рамесніцкай дакладнасцю, салідпасцю, працавітасцю. Многія аднак карціны паказаныя на беластоцкай выстаўцы характарызуе прастата мастацкіх сродкаў і сіла мастацкага ўздзеяння. Да такіх належыць: «Бяроза», «Дарога ў нявеламае» і шмат іншых карцін. Ну і суме ўся выстаўка Станіслава Арцімовіча з'яўляецца фактам надта цікавым і арыгінальным. Арыгінальным, бо ўносячым у нашую змеханізаваную сучаснасць нейкі рамантычны, па-свойму зачараваны мастакоў свет.

УЛ. ПАЎЛЮЧУК

фота аўтара

Сельская гаспадарка без таямніц

Адбіўная, ці зразы?

Традыцыі жывуць у народзе. Дзесяткі гадоў на нашых сталах царствуюць свіныя адбіўныя катлеты. Найлепшы абед у пераканапні многіх людзей — гэта добры гарохавы суп і свіная адбіўная катлета, акропленая адным кілішкам чыстай адборнай.

У краёвым спажыванні свініна займае каля трох чацвёртых, а ялавічына — каля 15%. У апошніх гадах прапорцыі зьмяняюцца, але надалей цяжка прызнаць іх правільнымі.

Апошнім часам падтрымліваюць выключна кармленне маладога быдла прызначанага на забой. Зараз цялят нельга рабіць з гаспадарчага пункту гледжання. Лепш даўжэй карміць. Штодзённы прырост маладога быдла сягае звычайна 500—600 грамаў. Пры такім кармленні выдатkoўваецца значна менш корму, чым пры адкормліванні старэйшай бракаванай жывёлы, якая не надаецца да гадоўлі з усялякіх прычын.

У нашым ваяводстве хутка ўзрастае значэнне кармлення маладога быдла. Толькі ў адным кастрычніку раён у Бельску, які ахопліваe паветы: Бельскі, Гайнаўскі і Сямяціцкі, скупіў звыш тысячу тон ялавічыны. Зацікаўленасць гэтай галіною прадукцыі ўзрастае надалей.

Вядома, што быдла чырвонае польскае характарызуе адносна добрая забойная прадукцыйнасць. Зразумела, гэтая парода не адносіцца да перадавых у гэтых адносінах. Ва ўсёй Еўропе вельмі вядомымі з'яўляюцца пароды: Szorthorn, Hereford і Aberden Angus. На Беласточчыне пачалі ўжо першыя спробы са скрыжоўваннем мясцовага быдла, прызначанага на забой, з бугаямі найлепшых мясцовых парод. З'яўляецца такім чынам патомства, якое адзначаецца лепшымі мяснымі вартасцямі, як у сэнсе колькасці, так і ў сэнсе якасці.

Удзельнікі сельскагаспадарчага навучання будуць знаёміцца больш дакладна з праблемамі кармлення жывёлы. Асаблівая ўвага будзе звернута на адкормліванне маладой жывёлы. У гэтым выпадку кармленне ад пачатку ёсць інтэнсіўнае. Разыходзіцца перад усім пра дастаўку ў корме адпаведнай колькасці бялка, вітамінаў і мінеральных солей.

Найперш асноўным кормам з'яўляецца малако. Даем яго трошкі менш, чым пры кармленні цялят прызначаных на гадоўлю. Даволі рана ў кармленні даем усялякага роду пойлы, а потым сакавіты корм (бульбу, паўцукровыя буракі, сіласы, выткі).

Корм павінен быць добрай якасці (асабліва сена і сіласы). У сувязі з вялікай колькасцю вадзяністага корму трэба звярнуць увагу на падаванне корму з меншай колькасцю вады. Раздушаную бульбу змешваем з вадою ў адносінах 1:1. Драблёнае карамавое збожжа распускаем у вадзе і варым на працягу 5 мінут. Да зялёнак даем звычайна 10% бульбы, або 4% драблёнага кармавога збожжа.

Летам галоўным кормам будзе добрая паша. Найчасцей патрэбнае прыкормліванне. У РЗБ — Бежба адкормліванне быдла, прызначанага на забой, праводзілася амаль выключна на пашы. У час кармлення ў кароўніку абапіраліся ў найбольшай ступені на сіласах з траў з дабаўкай сцісла корму.

Адкормліванне можа даць вялікія даходы. Трэба аднак памятаць, што даем корм найтаннейшы, асабліва калі адкормліваем дарослую жывёлу.

Інж. М. СУХАЖЭБРСКІ

Бюджэт 1966 года для Беласточчыны

Агульная сума на будаўніцтва ў Беластоцкім ваяводстве ў 1966 годзе раўняецца 2.650 мільёнам зл. г. зн. на 21% больш чым у бягучым годзе.

Бюджэт для Беласточчыны на 1966 год складзе 3.200 мільёнаў зл. 41,8% яго пойдзе на сельскую гаспадарку. (вл)

Для дзяцей

Ваяводскі камітэт Фронту адзінства народу ў Беластоку паклікаў Ваяводскую камісію да спраў дзяцей і моладзі. Яе заданне: папулярызаванне добрых выхаваўчых вопытаў.

Камісія складаецца з 20 асоб з розных арганізацый і ўстаноў.

Камісія мае 3 секцыі: 1) занядбаных дзяцей, 2) праграмна-імпрэзавая, 3) арганізацыйна-бюджэтная. (вл)

Ужо адкрыта падпіска на „НІВУ“ на 1966 год.

Ці ты з'яўляешся нашым падпісчыкам?

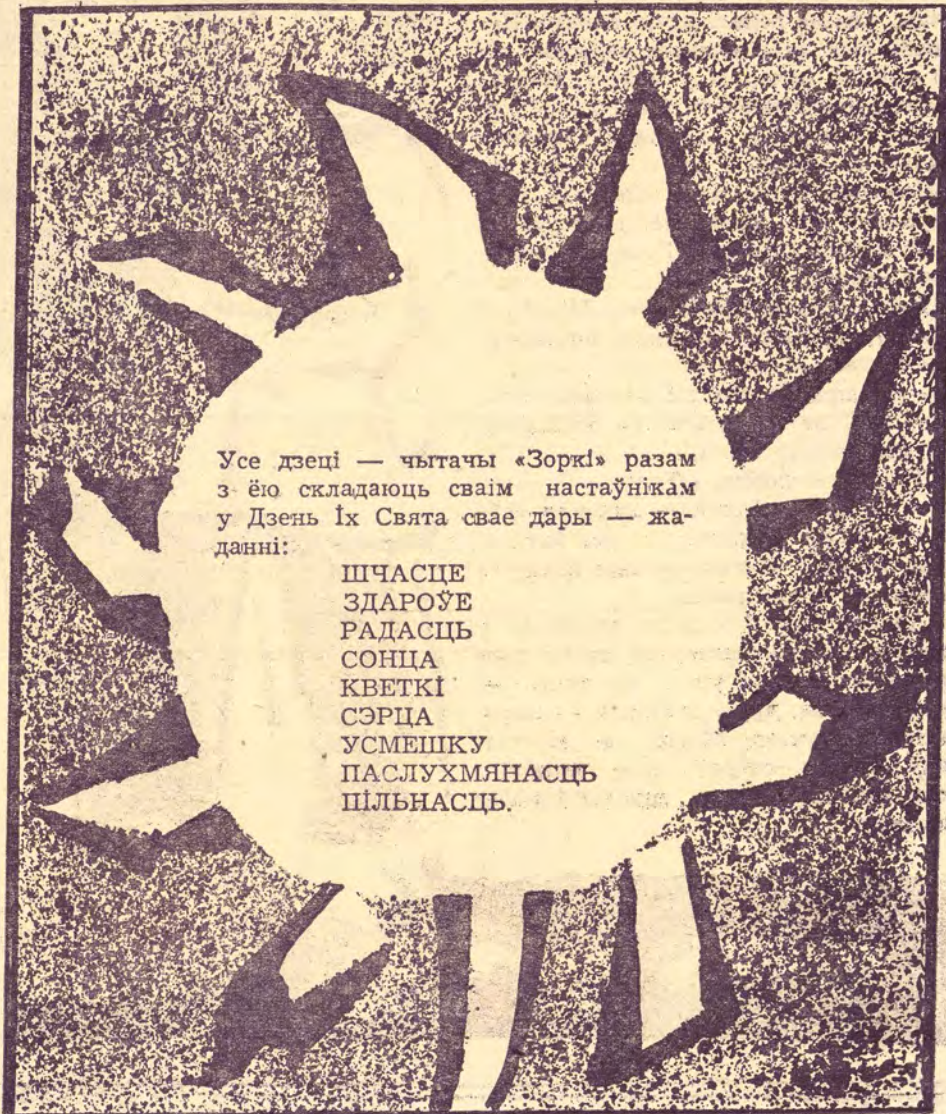

Апошняе ворыва.

Фота Паўлючук

ДАДАТАК «НІВЫ» ДЛЯ ДЗЯЦЕЙ
№ 47 (408) 21 лістапада 1965 г.

ЛІСТАПАД

Лісце страсае вецер з дрэў
на пожні, на дарогі.
Калыша ён у вецці спеў,
а ў спеве жалю многа.

Але дарма: не стане ён
ля нашага парога.
Ўзялі мы з адцвітання плён,
а ў ім уцехі многа.

Уладзімір Дубоўка

ДЗЕЦІ СКЛАДАЮЦЬ СВАІМ НАСТАЎНІКАМ

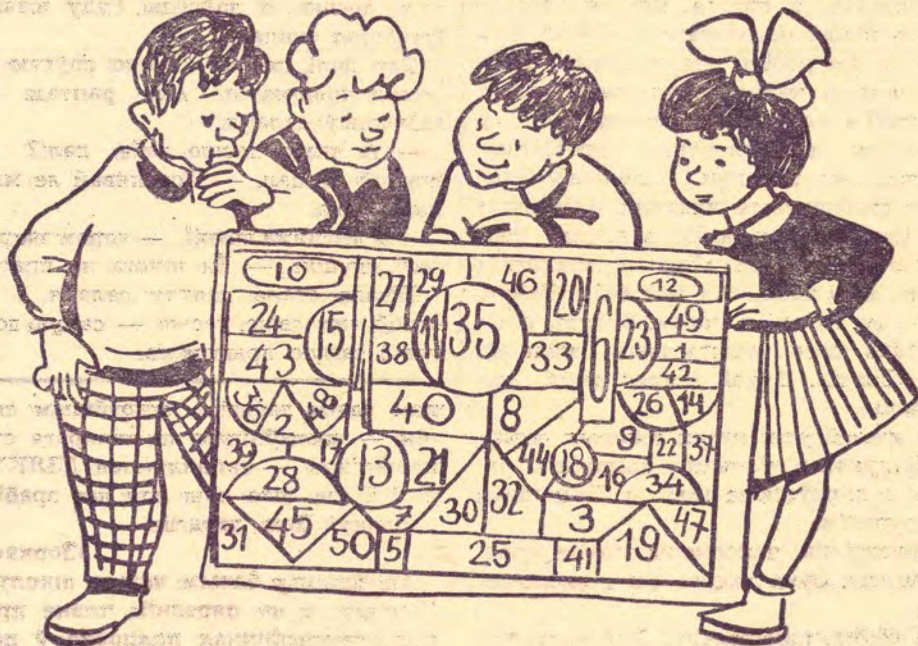
Хто больш уважлівы?

Надышла восень з халадамі і дажджамі. Не заўсёды выбежыш на вуліцу пагуляць у такое надвор'е. Можна і за сталом правесці вольны час.

Перад вамі — таблічка. На ёй — 50 лікаў.

Пакажыце ўдзельнікам гульні лікі па парадку: 1, 2, 3, 4... аж да 50.

Гуляць могуць двое-трое. Выйграе той, хто хутчэй адшукае ўсе лікі.

Адрас рэдакцыі: Białystok, ul. Wesołowskiego 1 „Zorka". BZGraf. C-1

АД ЖАЛЕЙКІ ДА АРФЫ

КАБ ДРЭВЫ СПЯВАЛІ

Усім народам свету здаўна вядомы самы просты і мілы музычны інструмент жалейка. Толькі называюць яго па-рознаму: у нас у Беларусі — дудка, у латышоў — флейтаташтаць, у грузін — саламуры, малдаване завуць яго флейтачка-флуэр. Якія прыгожыя трэлі высвістваюць на ёй — проста заслухаешся. І ўсюды людзі выразаюць жалейку з трысняту, бярозы, чароту.

А ражок? Хто можа палічыць, колькі яму тысяч год? Калісьці яго рабілі з рога жывёліны і карысталіся ім для ўсялякіх умоўных сігналаў у час вайны ці на паляванні, заганяючы звера. І цяпер яшчэ ражок можна сустрэць у многіх народаў. Так, у заходніх абласцях Украіны ён набыў выгляд доўгай трубы, якую называюць «трэмбіта». Звычайна яна служыць пастухам. Калі яму трэба сабраць свой статак, ён гучна трубіць у трубу. Гукі яе чуваць далёка ў гарах, на пашы.

Маленькі галасісты ражок паклаў пачатак цэламу шэрагу медных духавых інструментаў, без якіх не абыходзіцца сучасны аркестр, — трубы, фанфары, трамбоны. Вядома, будова іх больш складаная, чым у простага ражка, але ўсе яны бясспрэчна, яго патомкі.

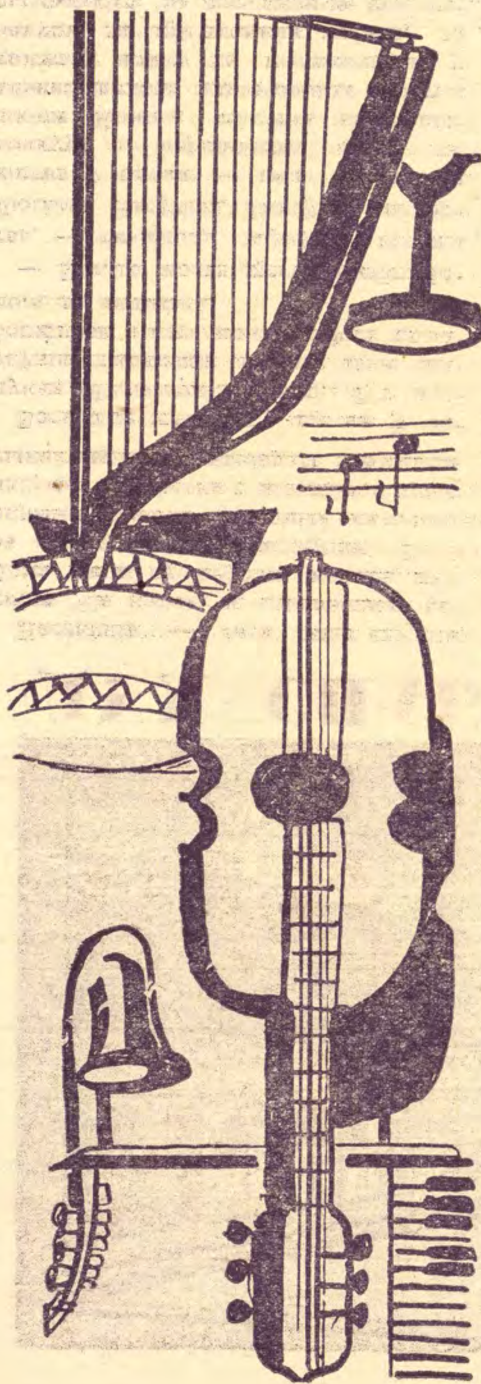
Ад простай чаротнай дудачкі паходзяць драўляныя інструменты: флейта, габой, фагон, кларнет. Цяпер іх робяць не толькі з дрэва, але і пластмасы, з металу. Прыгожы, бліскучы габой з мноствам металічных кнопак-клапанаў, цяпер не падобны на дудачку, але калі ў сярэдзіне ў яго не будзе язычка — тоненькай чаротавай пласцінкі, — габой не зможа гучаць.

Наогул, ніводны музычны інструмент не нарадзіўся на свет, як гаворыцца, «без роду, без племя». У кожнага свая доўгая радаслоўная, якая бярэ пачатак недзе далёка ў глыбіні тысячагоддзяў.

Гісторыкі тавораць, што ўсе музычныя інструменты, у якіх гучыць напятая струна, паходзяць ад цецівы паляўнічага лука. Арфа, напрыклад, або гітара, скрыпка. Як гэта магло адбыцца? Давайце ўявім сабе: збіраючыся на паляванне старажытны чалавек кожны раз старанна падцягваў цеціву на луку і прабаваў пальцам, ці добра яна нацягнута. Пры гэтым ён заўважыў, што яна прыемна гучыць. Тады чалавек падумаў: «А што атрымаецца, калі нацягнуць на лук не адну, а дзве або тры цецівы?» Аказалася, што ўсе тры цецівы гучаць па-рознаму: кароткая — тоненька, даўжэйшая — басавіта, а трэцяя — самая доўгая — гучыць яшчэ ніжэй. І чым мацней ён нацягваў кожную з іх, тым вышэй атрымліваўся гук. Адсюль не так ужо цяжка было дадумацца і да вынаходства арфы.

Калі ж людзі пачалі рабіць інструменты спецыяльна для музыкі? Даўно — прыблізна пяць-шэсць тысяч год назад. Першыя струнныя інструменты былі падобны на арфу або ліру. Егіпецкая арфа нагадвала вялікую дугу, струны яе былі зроблены з пальмавага валакна і гучалі вельмі прыемна.

Сябры

Міхась і Толік жылі на адной вуліцы, але не ведалі адзін аднаго. Пазнаёміліся яны першага верасня, калі пайшлі вучыцца ў школу. Пазнаёміліся і пасябравалі. Цяпер яны ходзяць у першы «А» клас, сядзяць разам на парце і адзін без другога не могуць і дня пражыць. Усё у іх агульнае — і снеданне, і алоўкі, і пластылін, і цацкі. Усім дзеляцца, што маюць.

Калі мама выпраўляючы Міхася ў школу, дае яму снеданне, ён заўсёды пытае:

— А пра Толіка ты не забылася?

— Не, не забылася, не забылася, — усміхаецца мама.

Тое самае робіць і Толік.

— Міхась і Толік — добрыя сябры — кажа настаўніца, і ўсе бачаць, што Толік і Міхась гатовы адзін за аднаго ў агонь пайсці.

Аднаго разу Толік не прыйшоў у школу. Міхась сядзеў на сваёй парце сумны. Адзін урок прайшоў — няма Толіка, другі прайшоў — няма, а пасля трэцяга Міхась не вытрымаў, пацiху сабраў свае кніжкі і сшыткі, выйшаў са школы і пабег да сябра.

— А дзе Міхась? — запытала настаўніца.

Паглядзелі дзеці: сапраўды няма Міхася, парта пустая.

— Можа да Толіка пабег, — сказаў нехта з вучняў.

Настаўніца толькі дакорліва паківала галавой. Хіба ж можна без дазволу пакідаць школу?

Прыйшоў Міхась да Толіка, а той ляжыць у пасцелі. У яго завязана горла і галава баліць.

— Ну, сынок, давай піць лякарства, — кажа Толікава мама.

— Зноў гэту гаркату, — скрывіўся Толік.

— Пі, пі, сынок, а то доўга будзеш хварэць, і школа па табе засумуе.

Толік і сам сумуе па школе. Адзін дзень ляжыць у ложку, а ўжо надакучыла. Цікава ў школе, весела.

— Давай вып'ем гэта горкае лякарства разам: палову я, а палову ты, — шэпча Міхась, калі Толікава мама, наліўшы ў шкляначку нейкай жоўтай вадкасці, адыходзіць ад ложка.

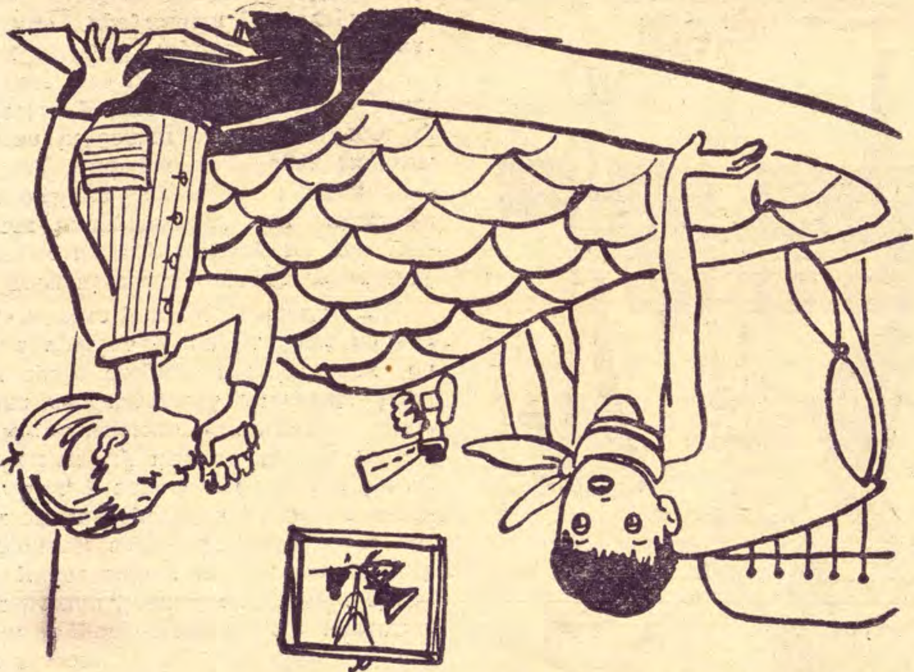
— Давай, — згаджаецца Толік.

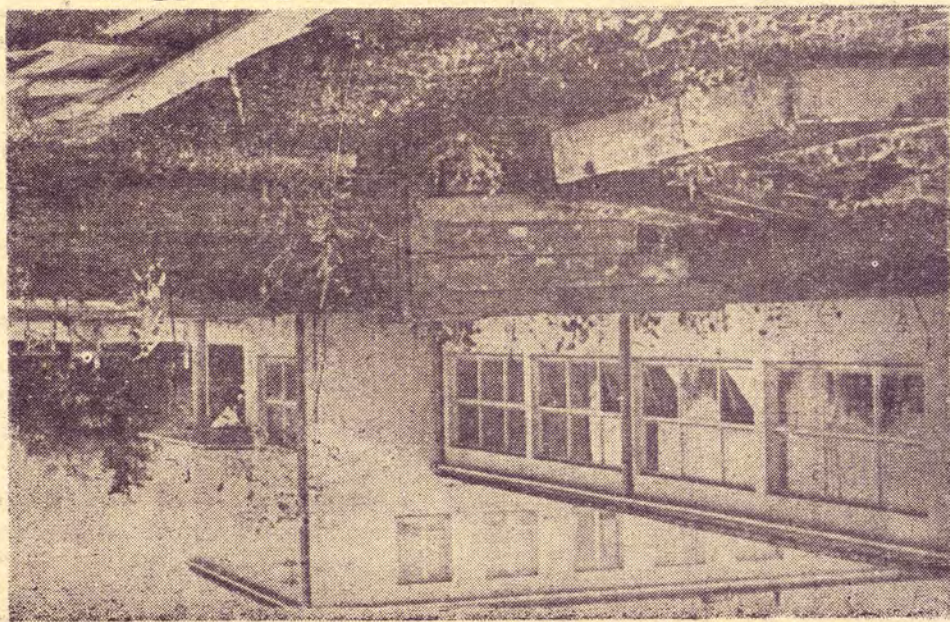
Лякарства і сапраўды вельмі горкае, але Міхась усё ж п'е.

— Ну, а цяпер ты, — падае ён шкляначку сябру. — Яно не такое ўжо горкае. Пі ды папраўляйся хутчэй.

Толік крывіцца, заплюшчвае вочы і падносіць да рота шкляначку. Лякарства на гэты раз здаецца яму менш горкім. Ён здзіўлена глядзіць на Міхася, усміхаецца і гаворыць:

— Праўду кажа мама, што і скарыначка чорнага хлеба здаецца смачнай, калі ясі яе з сябрам. Разам усё смачней. Можа я таму і захварэў, што ўчора ўсю порцыю марожанага з'еў адзін, без цябе, — прызнаўся Толік.

Дух спаборніцтва

Настаўнік — гэта наш старшы сябра. На колькі ж цікавейшае робіцца наша вучнёўскае жыццё, калі за справу бярэцца настаўнік. Тады скрыжоўваюцца дзіцячыя імкненні, задумы з вопытам і жыццёвай практыкай нашага старэйшага таварыша.

Вось для прыкладу школа ў Залуках (Беластоцкі павет). Тут настаўнікі падказалі дзецям ідэю спаборніцтва, і яно захапіла ўсіх ад малога да вялікага.

— Школа жыве духам спаборніцтва, — гаворыць кіраўнік школы Люцыян Нятупскі. Галоўнае спаборніцтва ў школе — гэта пастаянны конкурс на першынства класа па школе. Кожны тыдзень на спецыяльнай дошцы адзначаюцца пункты кожнаму класу за паспяховасць у навуцы, за прачытаныя кніжкі, за дысцыпліну, за рэгулярную прысутнасць на занятках, за чысціню. Пасля падсумавання пунктаў выяўляецца, які клас быў лепшы. За першынства змагаюцца класы разам са сваімі выхавацелямі — настаўнікамі.

Дух спаборніцтва трымаецца пад кожнай задумай дзяцей і настаўнікаў у Залуках. Калі ў кастручніку ўсёй школай хадзілі ў ПГР капаць бульбу, дык кожны клас так стараўся, што настаўнікі аж пабойваліся, каб хоць дзеці вельмі моцна не пазамучваліся. Капалі бульбу ад 8 гадзіны раніцы, усё подбегам, каб толькі хутка і чыста, і нават а 4 гадзіне пасля абеду настаўнікі ледзь адарвалі дзяцей ад працы. Дзякуючы такой стараннасці і спаборніцтву, школа выкапала 33 тоны бульбы, зарабіўшы за гэта 1650 зл. Зробленыя грошы прызначаны на паездку ў Беласток. Апрача таго, дзеці ў той

жа дзень зрабілі экскурсію па ПГР, бачылі шмат цікавых рэчаў. А найлепш спадабаліся цяляты.

Дзецям спадабалася разам працаваць, і тады ж яны вырашылі ўласнымі сіламі пабудаваць прыродна - геаграфічную пляцоўку з нагляднымі дапаможнікамі па геаграфіі, матэматыцы і жывой прыродзе.

У далейшых планах школы цяпліца на раннюю гародніну і новыя формы вырошчвання розных культур (напр. памідоры пад спецыяльным прыкрыццем і інш.).

На няшчасны выпадак (калі раптам у каго-небудзь адарвецца гузік) у школе ёсць куток першай дапамогі. Там заўсёды можна знайсці іголку, ножанкі, ніткі. Калі ўжо гігіена займае важнае месца ў спаборніцтве на першынства школы, нельга ж нават паказацца ў школьным калідоры без гузіка ці з абарваным каўнерыкам!

Нядаўна ў школе пачала выходзіць новая насценгазета «Młody obywatel». Яе робіць рэдакцыйная калегія з трох чалавек. Апрача цікавых вестак з усяго свету, шмат месца ў газетцы прысвячаецца школьным надзённым справам. Асабліва цікавыя сатырычныя малюнкі, якія вельмі ўдала робіць адзін з членаў рэдкалегіі. (Дарэчы, «Зорка» спадзяваецца, што здольныя мастакі з Залук, ды і не толькі з Залук, будуць прысылаць свае сатырычныя малюнкі да «Зоркі». Няхай іншыя дзеці пабачаць).

І душой усіх гэтых цікавых спраў. у Залуках з'яўляюцца настаўнікі разам з кіраўнікoм школы Люцыянам Нятупскім.

Настаўнікі захоплены гэтымі справамі так сама моцна, як і выхаванцы.

І сёння, напярэдадні Дня настаўніка, давайце ж усе разам, дзеці, скажам сваім дарагім старэйшым сябрам — настаўнікам ад шчырага сэрца вялікае — найвялікшае ДЗЯКУЙ за ўсё тое, што яны для нас зрабілі.

Дзякуй Вам, дарагія!

«Зорка»

На здымку бачым новую школу ў Залуках, а на пярэднім плане прыродна-геаграфічная пляцоўка ў першай стадыі будовы.

Добры дзяцел

(казка)

Ці ведаеце вы, што калісьці ў лесе было зусім ціха? Птушкі не ўмелі спяваць.

І вось аднойчы сабраліся птушкі і пачалі размяркоўваць паміж сабою песні. Кожная з іх хацела атрымаць самую прыгожую.

— Мне хацелася б мець самую пяшчотную песню — сказала галубка.

Зязюля папрасіла, каб ёй далі што-небудзь адменнае.

Толькі шэры салавей адзінока сядзеў і сціпла маўчаў.

«Няўжо мне нічога не пакінуць? — думаў ён. — Мая жонка так любіць музыку!..»

Дзяцел у гэты час аглядаў і лячыў бярозкі ў лесе. Вечарам ён скончыў свой абход, прыляцеў на сходку і папрасіў.

— Дайце мне, калі ласка прыгожую песню. Я заўсёды буду вітаць ёю ўсход сонца.

Яму далі песню. Самую доўгую і самую прыгожую. Але раптам ён заўважыў салаўя.

— А якую песню табе далі? — спытаў дзяцел. — Праспявай яе мне, калі ласка.

— У яго няма песні! — хорам закрычалі птушкі. — Ён нічога не прасіў.

Шкада стала дзятлу салаўя, і ён аддаў яму сваю песню — самую доўгую і самую прыгожую.

АБ ГУРТКУ АМАЛЬ УСЁ

(Працяг са стар. 3)

гэта не ўдалося. Спробы сфармулявання заданняў для гуртка канчаліся на агульных сцверджаннях аб арганізаванні экскурсій, аб чытанні кніжак мясцовай бібліятэкі і г.д. Справы гэта дробязныя і не патрабуюць ані пісання пратаколаў, ані сістэматычных сходаў, ані трохасабовага праўлення.

3. ГІСТОРЫЯ ГУРТКА

Гісторыя гуртка коціцца прыблізна так:

Прыязджае ў вёску X прадстаўнік нейкай інстанцыі БГКТ (назавем яго: інструктар. № 1), робіць сход сялян, пераважна моладзі, тлумачыць сёе-тое аб таварыстве, робіць пэўныя абяцанні і прапануе, каб прысутныя падпісалі дэкларацыі таварыства. Частка сабраных падпісвае, пасля чаго адбываюцца выбары праўлення. Інструктар № 1 ад'язджае ў горад, а «члены гуртка» хутка забываюць аб такой дробязі ў іх жыцці, як успамянуты сход БГКТ.

Пасля 1—2 гадоў у вёсцу X прыязджае новы прадстаўнік БГКТ (назавем яго інструктарам № 2). Склікае сход, на які найчасцей прыходзяць зусім іншыя людзі (папярэднія «члены гуртка» паспелі ўжо выехаць з вёскі, пажаніцца, ці наогул разлянівіліся і перасталі хадзіць на сходы). Інструктар № 2 робіць з імі ўсё тое, што рабіў інструктар № 1 і ўсё ідзе ад пачатку.

Такім чынам гурток БГКТ знаходзіцца ў вечнай стадыі ўзнікнення, распачынання сваёй дзейнасці.

4. ВЫВАДЫ

Пакрыўдзіўся б я вельмі на таго, хто б на падставе сказанага хацеў меркаваць, што не дацэньваю дасягненняў таварыства на працягу дзесяцігоддзя яго існавання. Дасягненні гэтыя вялікія і бясспрэчныя. Дасягненні гэтыя, гэта перад усім выдавецкая дзейнасць БГКТ, арганізаванне і падтрымка мастацкага руху, лектарская дзейнасць, дзейнасць эстрады «Лявоніха», дапамога асветным уладам і г.д. Справа аднак у тым, што дасягненняў гэтых таварыства дабілася не праз гурткі БГКТ і не праз гурткі БГКТ пашырыла свой уплыў на вёску. Фармаваўся гэты ўплыў і развівалася гэтая дзейнасць перад усім праз працу актывістаў і дзеячаў таварыства з **цэлым грамадствам паасобных вёсак,** а не з гурткамі БГКТ. На маю думку дасягненні таварыства былі б яшчэ большымі, каб праз 10 гадоў не вісела над ім Дэмаклесавым мячом праблема не да развязання: «як зактывізаваць гурткі БГКТ?» І таму менавіта асмелюся скласці пад развагу ўлад і актыву БГКТ наступныя прапановы.

5. ПРАПАНОВЫ

— Больш заняцца тымі нешматлікімі гурткамі БГКТ, якія сапраўды праяўляюць нейкую дзейнасць, дазваляючы адначасова «развязацца» тым гурткам, якія існуюць толькі ў паперах аддзелаў БГКТ.

— Больш заняцца сапраўднымі маладзёжнымі калектывамі, як мастацкія гурткі, гурткі самаадукацыі і г.д.

— Выпрацоўваць формы калектыўнага членства БГКТ цэлых вёсак, а калі гэта немагчыма — дзейнічаючых у гэтых вёсках устаноў (ГС-аў, сельскагаспадарчых гурткоў і іншых).

— Выпрацоўваць формы індывідуальнага членства БГКТ, прычым член такі ўплачваў бы на конт таварыства акрэсленую гадавую складчыну і атрымоўваў бы ад таварыства ўсе яго выданні з «Нівою» ўключна.

УЛ. ПАЎЛЮЧУК

Яшчэ аб жаночым конкурсе

Мы інфармавалі нашых жанчын аб іх чытальніцкім конкурсе. Сёння далейшыя інфармацыі: у кожным павеце Беластоцкага ваяводства ўжо працуюць павятовыя камітэты, пакліканыя з прадстаўнікоў розных арганізацый — саўдзельнікаў конкурсу.

Арганізатары апрацавалі спісак кніжак, з якіх кожны ўдзельнік у першым этапе павінен прачытаць дзве, і ў другім дзве. Усіх кніжак з санітарнай асветы ёсць 25, а з выхавання 16. А вось конкурсныя тэмы з санітарнай асветы: асабістая гігіена, як пазбягаць хвароб і апекавацца хворым у хаце, гігіена харчавання, псіхічнае здароўе, барацьба з алкагалізмам. З выхавання наступныя: першыя гады дзіцяці, дзіця ў дашкольным узросце, дзіця ў школьным узросце, вясковае дзіця, сучасная сям'я.

Як бачым, тэматыка конкурсу як найбольш на часе. Прытым сама думка арганізавання такога роду чытальніцкага конкурсу заслугоўвае на вялікае брава. (вл)

Фота з «Мужа і жонкі». Юстыся — Лідзія Максымовіч і Альфрэд — яе каханак, Аляксандр Іванец.

У тэатры імя А. Вянгеркі

Муж і жонка

Адвечная тэма для трагедый і камедый. Аляксандр Фрэдра выкарыстаў яе ў другі спосаб. Камедыю паставіў Беластоцкі тэатр. Пяць асоб, якія выступаюць у п'есе — новыя акцёры ў нашым тэатры.

Варта пабачыць. Беластоцкі тэатр у сваёй гісторыі не раз вяртаўся да Фрэдры. Былі пастаўлены дзве найбольшыя яго камедыі ўжо ў 60 гадах: «Паненскія шлюбы» — 1963 і «Зэмста» — 1965 г. (вл)

Дзесяты нацыянальны семінар

Ён у бягучым годзе адбыўся ў Гайнаўцы і Белавежы. Арганізатары — Міністэрства культуры і мастацтва і Аддзел культуры Прэз. ВРН у Беластоку справіліся надзвычай добра. Значна горш было са спрэчкамі з жывым удзелам у працах семінара яго ўдзельнікаў.

Уводны даклад меў дырэктар Чэслаў Калужны, які культурна - асветную працу паставіў у спалучэнні з сучаснасцю. Яна не можаісці сама сабой. Яна неадлучная частка агульнага грамадска - эканамічнага жыцця. Паказаў таксама вялікія рэзервы ў дагэтуляшнім стане — рэзервы і ў людзях, і ў тэхнічных прыладах. (вл)

Грошы 1000-годдзя

За 6 год (1.I.1959 — 31.VII.1965) сабрана на Беласточчыне 215 мільярдаў, 855 мільёнаў зл. на будову школ Тысячагоддзя. За іх збудавана 30 школ-помнікаў Тысячагоддзя і 3 інтэрнаты. У гэтым: 27 пачатковых, 2 ліцэі, 1 тэхнікум, 2 інтэрнаты для агульнаадукацыйных ліцэяў, 1 інтэрнат для тэхнікума.

У будове ёсць 5 школ пачатковых, 1 тэхнікум, 1 агульнаадукацыйны ліцэй, 1 настаўніцкая студыя, 1 інтэрнат, 1 крыты басейн для плавання. (вл)

ПОМАЧ КАМУ І... САБЕ

Памятаю, калісьці ў школе мы, члены ЛьПЖ, бегалі з кабэкаэсамі на палігон страляць. Былі гэта вялікія эмоцыі.

Цяпер некалі папулярны ЛьПЖ ператворана ў так званую Лігу абароны краіны. Інакш кажучы, называецца яна ў скарачэнні — ЛОК.

Заданнем ЛОК-у з'яўляецца не толькі папулярызацыя ідэі абароназдольнасці нашага народа. ЛОК адыгрывае надта карысную ролю ў тэхнічным прагрэсе, перш за ўсё нашай вёскі. Далёка не шукаючы, мой бацька, стары гаспадар, дзякуючы ЛОК-аўскаму курсу набыў права язды матацыклам. А ў Беластоку гарадская арганізацыя ЛОК-у наладзіла тэлевізійны курс, пасля якога многія знайшлі сабе добрую працу ў рамонтных майстэрнях. Штодзень шмат народу купляе тэлевізары, але штодзень таксама шмат тэлевізараў псуецца. Патрэбны спецыялісты.

ЛОК пры супрацоўніцтве з Беластоцкім прадпрыемствам электрыфікацыі сельскай гаспадаркі арганізоўвае курсы ў новаэлектрыфікаваных вёсках. Вельмі добра, калі людзі вучацца разумець тайны электрычнай інсталяцыі ў хаце, вучацца абслугі электрычных матораў пры малатарні. Большасць няшчасных выпадкаў — гэта вынік няўмеласці, нефаховасці.

У гэтым месцы проста сама напрошваецца ідэя навязання сувязі паміж гурткамі БГКТ і органамі ЛОК, якія не скупяцца памагчы ў любой тэхнічнай справе. Гурток БГКТ павінен жыць справамі вёскі, не павінен цікавіцца толькі аматарскім спектаклем. Інакш яго аўтарытэт заўсёды будзе абмежаваны, а ўплыў на жыццё вёскі невялікі — даволі такі ніякаваты.

Не адзін малады хлопец марыць быць шафёрам. За апошнія два гады дзякуючы ЛОК-у закончыла шафёрскія курсы 380 асоб. Аднак не знайшлося на гэтых курсах ніводнай асобы з паветаў заселеных беларусамі. А шафёрскія курсы на аматарскае права язды III і IV катэгорыі закончыла на Бельшчыне ўсяго 23 асобы, на Гайнаўшчыне 240 асоб, а на Сакольшчыне 48 асоб атрымала аматарскае права язды IV катэгорыі. З Дуброўскага, Сямяціцкага і Беластоцкага паветаў за апошнія два гады ніхто нічога не закончыў. Здавалася б, найлепш ёсць на Гайнаўшчыне, але калі параўнаць яе з іншымі паветамі дык гэтая лічба 240 курсантаў акажацца жаласлівай. Напрыклад, у Сувальскім павеце закончыла падобныя курсы 2.565 асоб, у суседнім Аўгустоўскім павеце — 1.698 асоб і т.п.

ЛОК-у патрэбна дапамагчы, патрэбна з ім актыўна супрацоўнічаць на карысць нашай вёскі. Аб тым, наколькі гэта патрэбнае, пераканаўся ўжо Мілейчыцкі аддзел БГКТ, які ў мінулыя гады супольна наладзіў два ўдачлівыя курсы, здаецца, у самых Мілейчыцах і ў Клюковічах ці Тымянцы...

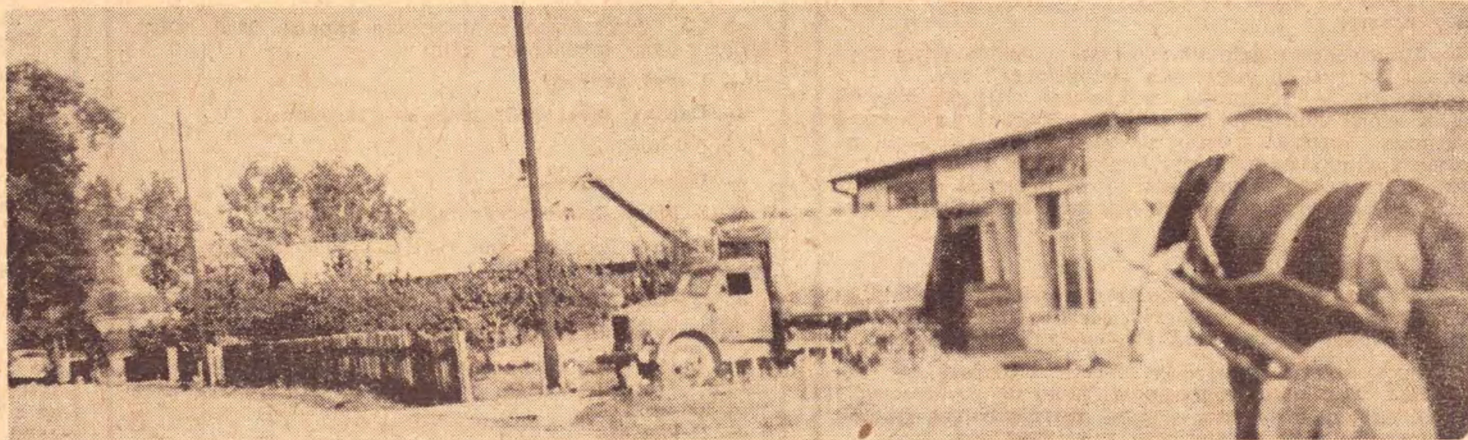
ЛОК характарызуецца атракцыйнымі формамі дзейнасці — адбываюцца багатыя імпрэзы, турыстычныя экскурсіі, мотарэйды з узнагародамі, сустрэчы з вайсковымі, з героямі вайны, цікавыя ваенныя паказы; арганізоўваюцца майстэрні мадэляў і т.п. Аб зацікаўленні людзей гэтымі справамі сведчыць факт, што арганізацыя ЛОК на Беласточчыне заняла першае месца ў Польшчы ў чытальніцкім конкурсе — «Пяро і карабін». У гэтым конкурсе прыняло ўдзел агулам 41.273 чытачоў, у тым ліку з Беласточчыны аж 10.611 чытачоў. Найбольш спадабалася чытачам кніжка «Барвы валькі» ген. Мечыслава Мочара; затым — «Луны в Бешчадах» Яна Гергарда, «Скомпані в огню» Вайцеха Жукроўскага.

Значыць, усе моцна цікавяцца дзейнасцю ЛОК. Аднак, скажам, моцны Гайнаўскі аддзел БГКТ не падумаў навязаць з Лігай трывалага супрацоўніцтва і ўзаемадапамогі. Трэба ў гэтым месцы сказаць, што дзейнасць ЛОК у беларускім асяроддзі надта слабая, а найслабейшая, менавіта, у Гайнаўскім павеце. Згуртаваны мясцовы беларускі актыў мог бы правесці шмат карыснай ЛОК-аўскай работы, якая наблізіла б непасрэдна да ЛОК-у не толькі хмары ўсяго цікавай моладзі. Такая ўзаемная работа з ЛОК значна аблегчыла б і самую дзейнасць БГКТ, якая часта знаходзіцца ў аматарска-артыстычным тупіку.

На вуха актывістам скажу, што ЛОК не чакае дарэмшчыны ад БГКТ з той простай прычыны, што яго матэрыяльна-тэхнічныя магчымасці куды большыя і больш дасканалыя. Не хапае толькі арганізатараў і... патрэбнага зацікаўлення ЛОК-ам з боку мясцовых улад і арганізацый, у тым ліку БГКТ перад усім.

Пішу гэтыя словы, як энтузіяст ЛОК-у і член БГКТ. Толькі мой энтузіязм лёгкі да рэалізацыі, бо жыву я не ў заглохлай вёсцы, але амаль па суседску з клубам ЛОК...

САКРАТ ЯНОВІЧ

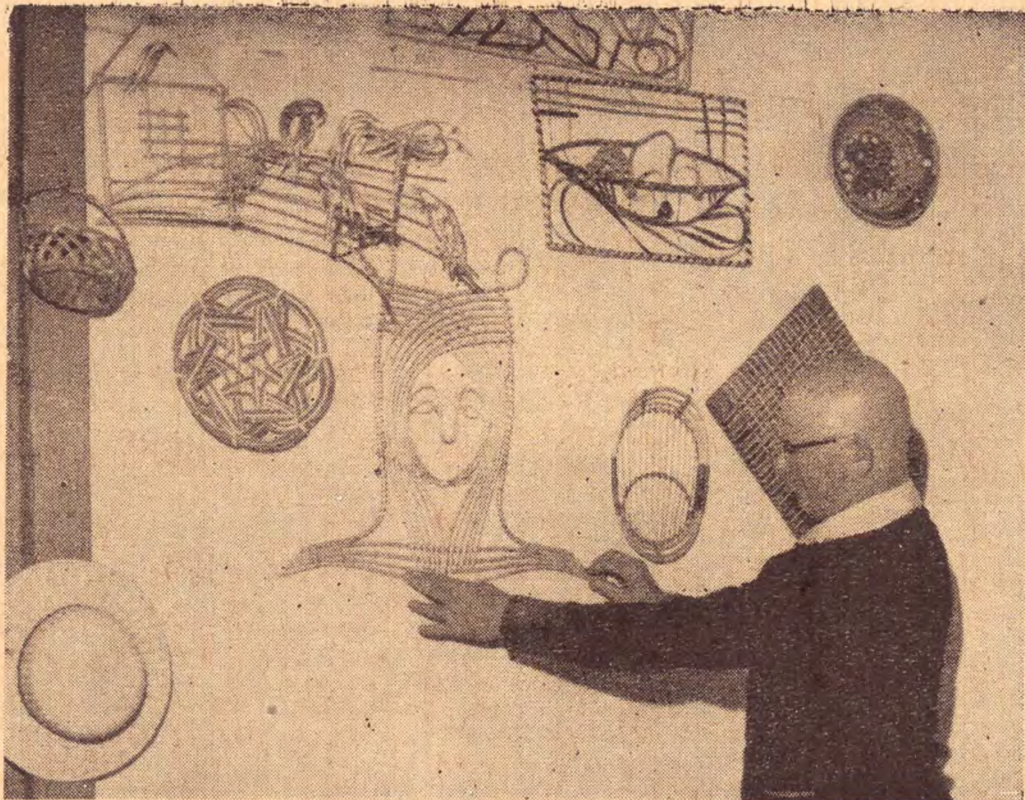

Уязджаючы да Стараберазова кідаецца ў вочы прыгожая крама пабудаваная пры актыўнай дапамозе стараберазоўскіх гаспадароў, фота — с.я.

ВЫРАБЫ З САЛОМЫ

З ракіты, трыснёгу і саломы робіць свае вырабы мастак з Ніжняга Казімежа, Войцех Санэцкі.

З яго ўмелых рук выходзяць цудоўныя кашы на кветкі, абажуры, капелюшы, карзіны, табурэткі, крэслы, столікі, жаночыя сумачкі, маты, шкатулкі і падносы, якія можна назваць мастацкімі вырабамі.

На здымку: Войцех Санэцкі паказвае свае вырабы. (а-лів)

Самаадчуванне а пагода

Сусветная Метэаралагічная арганізацыя правяла доследы над уплывам пагоды на самаадчуванне людзей. Вывады з гэтых доследаў наступныя: існуе сувязь між недамаганнем сэрца, а душнаю вільготнаю пагодаю. Іменна пры такім надвор'і часцей сцвярджаецца запаленне суставаў, а больш усяго тады, калі спадае атмасферычны ціск. Метэаралогі-эксперыментатары падазраваюць, што існуе сувязь між пагодаю і іншымі захворваннямі, такімі як: бронхавая дыхавіца, рэўматызм і нарыўныя хваробы і — што здзіўляе — шызафрэнія. Статыстыкі апрацаваныя Сусветнай Метэаралагічнай арганізацыяй выказваюць, што калі насільваецца электрычная актыўнасць у атмасферы, то ўзрастае колькасць скананняў. На многа ўзрастае таксама колькасць дарожных выпадкаў. (ак)

Тэлевізія дае прафесію

TV-НАЯ МАТУРА

Ва ўсіх краінах — маладых і старых — наглядаецца масавае імкненне да асветы, да прафесіянальнай высокай спецыялізацыі. Але навучанне адбываецца аднак, пераважна, даўнімі спосабамі перайманымі яшчэ ад старажытных педагогаў і бакалаўраў сярэдневякоўя.

Адсюль, між іншым, маем дачыненне з такімі з'явамі, як цесната ў класах, увядзенне ўрокаў на дзве змены, вечны недахоп высокакваліфікаваных настаўнікаў, безупынныя змены ў навучальных праграмах, недахоп навучальных дапаможнікаў і т.п. Вялікія недахопы цяперашняга сусветнага школьніцтва і вялікія задачы пастаўленыя школам прымушаюць да пошукаў новых форм і сродкаў навучання. Штораз шырэй выкарыстоўваюцца ў навучанні — радыё, фільм, магнітафон, адаптар, граючыя табліцы і, перад усім, тэлевізія.

У Амерыцы, Японіі, Італіі, Англіі дасведчанні тэлевізійнага навучання далі карысныя вынікі. У Італіі існуе, так званая, Тэлевізійная школа, якая многім рабочым і гаспадарам дала магчымасць здабыць пачатковую, а нават сярэднюю адукацыю. Амерыканская тэлевізія прычынілася ў пэўным сэнсе да ліквідацыі крызісу на настаўніцкія кадры. Сотні тысяч патрэбных настаўнікаў яна як бы падмяніла, выканала ролю жывога настаўніка. Прыблізныя падлікі паказвалі, што амерыканскаму школьніцтву не хапала прынамсі сто тысяч настаўнікаў для пачатковых і сярэдніх школ.

Гэтыя факты канчаткова абвяргаюць няслушную думку, што тэлевізія нібы толькі псуе моладзь, не спрыяе яе выхаванню.

Найбольшымі дасягненнямі ў так званым адкрытым тэлевізійным навучанні могуць тут пахваліцца італьянцы. У Італіі існуюць пункты калектыўнага прыёму (выслухоўвання) урокаў па тэлевізіі. Слухачы гэтых урокаў прыйманых у пунктах высылаюць потым кантрольныя працы ў цэнтралю і адбываюць адпаведныя экзамены. Маладыя вясковыя дзяўчаты і хлопцы ходзяць да гэтых пунктаў часта з надта аддаленых вёсак — па дзесяць і больш кіламетраў.

Такім чынам італьянская тэлевізія ў значнай меры прычынілася да ліквідацыі беспрацоўя ў Італіі. Дала яна магчымасць бедным людзям здабыць прафесію, зарабак.

Наша тэлевізія адыгрывае і можа адыгрываць несумненна крыху іншую ролю, чым у бедных раёнах паўднёвай Італіі ці Афрыкі. У нас існуе густая сетка школ, але адпаведныя тэлевізійныя перадачы надта патрэбныя ім. Дзякуючы тэлевізару можна наблізіць вучня да спраў недаступных яму ў штодзённым жыцці яго вёскі ці павета. Дзякуючы тэлевізару можам знаёміць вучня з фабрыкамі, лабараторыямі, музеямі, слаўнымі артыстамі ці выхаваўцамі.

Аб гэтым хочацца прыпомніць, асабліва нашым настаўнікам, бо адпаведна выкарыстаная, адпаведна падабраная тэлевізійная перадача акажацца дасканалым памочнікам у іх цяжкой працы.

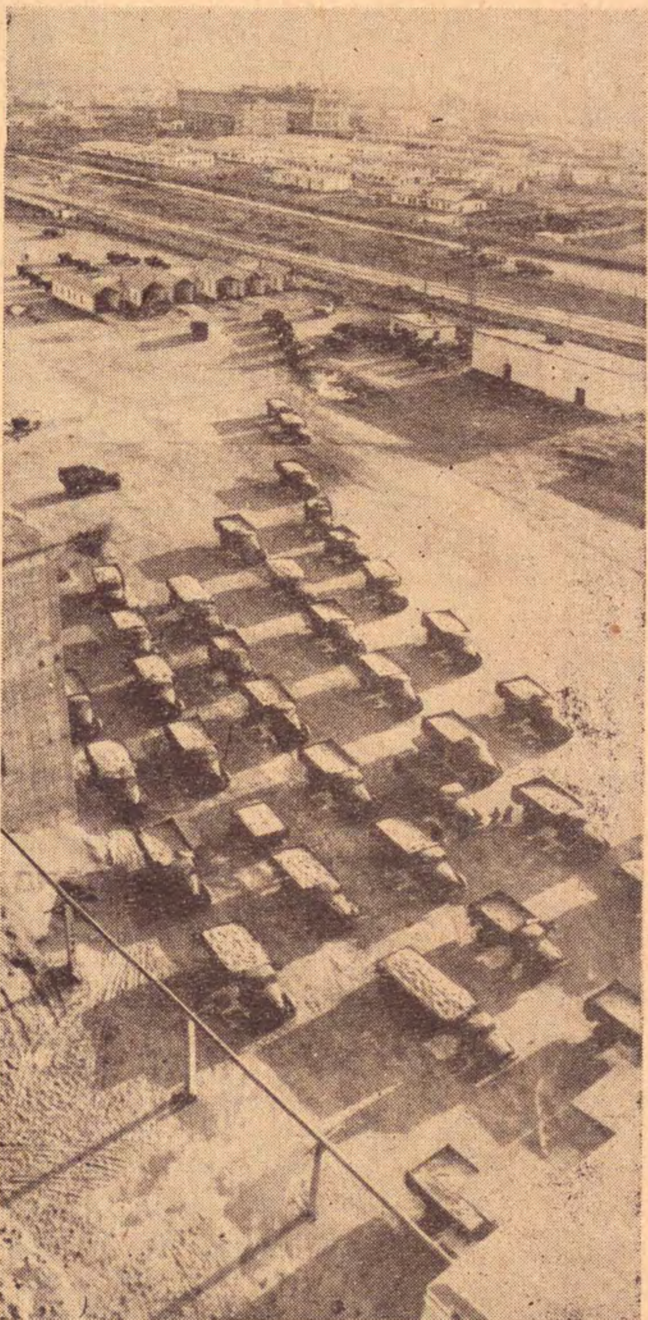
мгр ПЯТРО СІПОВІЧ

★ ЦІ ВЕДАЕЦЕ ★

...што ўложаныя шклянкі адна ў другую часта злепліваюцца. Хопіць наліць у верхнюю халоднай вады, а ніжнюю ўставіць у гарачую ваду, — тады лёгка шклянкі раздзяліць.

...што шарсцяныя панчохі і шкарпэткі не парвуцца так хутка, калі сярэдзіну чаравіка пamaжам лёгка парафінам або пасыплем моцна тальчкам. Асабліва важна гэта для дзяцей!

З КРАІНЫ САВЕТАЎ

Транспарт збожжа з повазагаспадараваных цалінных земляў у Казахскай ССР.

алаксей карпюк

ПУШЧАНСКАЯ АДЫСЕЯ

Не ведаю, што было б, каб тады ў зямлянцы застаў сваіх хлопцаў. Мажліва, глянуў бы ў вочы Мішку і адмовіўся б ад задумы. Ды ён якраз на маё шчасце некуды знік з Марусяй, на нарах цяжка дыхаў праз сон адзін Віктар. Нібы злодзей, хапаю штутгофскую зялёную сумку ад нашага процівагаза, выбягаю на двор, і — у кусты!

— Цяпер з зямлянкі не выходзь, — раіць Вайцяхоўскі. — Пакуль не вырушым, патрываеш і тут.

...Вечарам у зямлянку набіваецца поўна людзей. Адзін атрад збіраецца на заданне. Дзесьці ля Пружан суседняя брыгада наладжвае засаду, Вайцяхоўскі пасылае хлопцаў на падмогу. Атрад чакае, калі пададуць сані. Партызаны адкрываюць, што я ведаю нямецкую мову, падаставалі нямецкія дакументы, паперы, соваюць мне:

— Што тут напісана?

— У мяне недзе цэлы сшытак нямецкіх вершаў! — успамінае начальнік разведкі. — Падабраў у забітага ля Баранавіч на чыгунцы. Перакладзі, паслухаем!

Гартаю тоўсты сшытак у клетку з цыратавай вокладкай. Там сапраўды вершы. Хоць не разбіраюся ў паэзіі, адразу бачу, што вельмі прымітыўныя. Відаць, пачынаючы паэт не меў ніякіх здольнасцей.

— Ану, не мармычы, чытай уголас! — падганяюць хлопцы.

136

Яны разумеюць так: калі паэт, значыць Лермантаў, чакаюць лірыкі. Хлопцаў расчароўваю. У маім перакладзе выходзіць мала асэнсаваная беліберда. У нямецкім гучанні, напрыклад, слова «штранд» рымфуецца з «фатэрлянд», а па-беларуску «бераг» і «радзіма» зусім не ў рыфму. Тлумачыў, чаму так атрымліваецца, хлопцы пачынаюць сумнявацца ў маіх ведах.

— Та-ак... — неакрэслена цягне нехта ў няёмкім маўчанні.

— А во, тут, у нямецкай газеце, — раздзел гумару. От бы мог хто перакласці іхнія хохмы, парагаталі б! — гартаюць «Зольдатэнцайтунг».

— Анекдот у перакладзе гучыць таксама добра, давай!..

Бяру газету і, каб рэабілітаваць сябе, з ходу перакладаю дыялагі:

«I. — Сёння была непрыемная справа. Мой сабака адгрыз руку суседскаму дзіцяці.

— І што доктар?

— Сказаў, што трэба даць слабіцельнага.

— Дзіцяці?

— Не. Сабаку.

2. — Мама, хачу пагуляць з брацікам!

— Сціхні. Думаеш, для тваё прыемнасці буду адчыняць труну?

3. — Мама, болей не хачу круціцца навокал!

— Маўчы, бо і другую нагу прыб'ю да падлогі!»

Па меры таго, як чытаю, у хлопцаў твары выдоўжваюцца, самі нямеюць. Змаўкаю. Чуваць разгубленае:

— Та-ак!..

— Н-нда-а!..

— Гэта гумар...

Болей анекдотаў не просяць.

137

— Скончыць бы нам пісьмо Гітлеру! — прапануе нехта.

— Ідэя! — падхоплівае камбрыг і бярэ планшэт. Дастаўшы паперу, Вайцяхоўскі дае мне, тлумачыць:

— Даўно збіраемся паслаць яго, усё не маглі здабыць перакладчыка. Паспрабуй, Алёша, перакладзі. У каго тэкст?

Маўчанне.

— Напамяць ведаем з Ліпічанкі!

— Дыктуйце!

Я запісваю:

«Бандыцкаму фюрэру, крываваму людаеду, сусветнаму абармоту і прахвосту АДОЛЬФУ ГІТЛЕРУ!

Пішуць беларускія партызаны з брыгады

Кастуся Каліноўскага

Слухай, ты!

Які гэта чорт паддаў табе ахвоты шукаць свае згубы на нашай зямлі? Сядзеў бы сабе ў сваім берлінскім логавішчы і смуродзіў бы ў сваёй Германіі! Ды не! Павяла цябе твая бандыцкая натура сюды. Са свайго фашысцкага свінуха палез ты ў наш зялёны агарод, нават тупога лыча не абскробшы, а ўся твая сабачня перла сюды на злом галавы, як бы яе зразу сем перуноў гнала. І ўскочыў ты, сукін сын, у такую калатушу, у якой здохнеш, а капытоў не выцягнеш!

Берлінская свіння, цірольскі шчанок, смярдзючы разнік, нямецкі асёл, абдрыпаны ...к, і будзе табе скора каюк. Пляскатая тупіца, трыбухатая падла, пісклявы ты брахун і вялікі дурань. Бо каб хоць крыху быў разумнейшы, то мог бы падумаць, што не табе зачапляцца з намі. Не такіх у нас бачылі і галаву мылілі. А ты думаў, што ў нас не знойдзецца сілы, каб расквасіць табе тупую віславухую даўбешку? Хіба дрэнна табе пад Масквой нашы растаўклі нюхаўку?

138

ТРЫБУНА чытачоў

Тапоркі

Вёска Тапоркі прыгожая. У ёй 60 гаспадароў. Вуліца простая, выбрукаваная, усе дамы амаль пад чарапіцаю. Многія хлопцы і дзяўчаты вучацца ў сярэдніх школах і вышэйшых установах. Моладзь, якая ёсць у вёсцы да нядаўна не мела дзе культурна правесці вольны час — не было святліцы. Але вось у мінулым годзе па ініцыятыве мясцовай партыйнай арганізацыі на чале з яе двума самымі актыўнымі членамі: Арцёмам Краўчуком і настаўнікам Мікалаем Вавёркай — была закуплена ў аднаго гаспадара за 40 тыс. зл. добрая хата. Будынак даволі вялікі. Палавіну коштаў пакрыўПрэзідыум ГРН у Дубічах Царкоўных, рэшту заплацілі жыхары. У будынку гэтым знаходзіцца і святліца і Клуб кніжкі і друку «Рух». Кіраўніком святліцы - клуба выбраны мясцовы малады хлопец Георгі Троц. І цяпер у Тапорках доўгія асеннія вечары ёсць дзе культурна правесці.

Мікалай Панфілюк

Кантрактацыя буракоў

У вёсцы Навакорніна, што ў Гайнаўскім павеце, многія сяляне закантрактавалі ў бягучым годзе цукровыя буракі. Пераважна кантрактавалі яны пачынаючы ад паўгектара да паўтара гектара. Закантрактавала каля 20 сялян. У Гайнаўку сяляне вязуць буракі на вазах, а ў каго іх многа, тады карыстаюць з трактараў сельскагаспадарчых гурткоў. Добрыя даходы з кантрактацыі цукровых буракоў заахвочваюць сялян да іх вырошчвання. І ўжо на наступны год колькасць кантрактуючых значна павялічыцца.

Аляксандр Кірылюк
в. Навакорніна

Клуба-кавярня ў Крушынянах

16 кастрычніка б.г. у вёсцы Крушыняны адбылося адкрыццё клуба-кавярні.

Кіраўніцтва ГС-у ў Крынках закупіла абсталяванне: тэлевізар, радыёпрыёмнік з камплектам грампласцінак, сталы, крэслы, а таксама зроблена квартальную падпіску на газеты і часопісы на суму 630 зл. Наскольні патрэбна была гэтая ўстанова ў Крушынянах сведчыць аб гэтым той факт, што памяшканне клуба-кавярні заўсёды перапоўненае, а ў святочныя дні цяжка нават знайсці свабоднае месца.

Найбольш ініцыятывы ў адкрыцці клуба - кавярні ў Крушынянах улажыў лекар мясцовага пункта аховы здароўя Януш Стахуля.

К. П.
Крушыняны

Гурток ЛьЗС ў Рэпісках

Гурток ЛьЗС у Рэпісках пачаў сваю дзейнасць у 1964 г. Налічвае ён дваццаць сем спартсменаў. За гэты кароткі час моладзь здабыла славу ў сваёй аколіцы. За добрую працу гурток атрымаў два мячы і сетку. У час ігры наша каманда перамагла каманду Крыўца, Дубін, Ласінкі і Навасад. Найлепшымі спартсменамі ў нас з'яўляюцца Уладзімір Паўлоўскі і Аляксандр Бірылка. У вольны час ад працы нават старэйшыя збіраюцца на школьным пляцы і іграюць з моладдзю ў мяч.

М. Тэлешэўскі

Наша вёска

У Альхоўцы 80 гаспадароў. Ёсць тут многа моладзі. Шматлікія вучацца ў Гайнаўцы і іншых гарадах. Іншыя дапамагаюць у гаспадарцы бацькам. Моладзь вельмі любіць песні. У летнія вечары іх чароўныя галасы чуваць амаль да поўначы. Раз у тыдзень вёску наведвае кіно. У 1963 г. арганізаваўся ў Альхоўцы драматычны гурток. З пастаноўкамі ён выступаў у Дубінах, у Семяноўцы, у Ляўкове і ў Беластоку. Некаторыя жыхары Альхоўкі маюць тэлевізары. У 1962 г. быў арганізаваны сельскагаспадарчы гурток. Ён вельмі добра працуе, мае млын, малацілку і іншыя неабходныя машыны. Млын славіцца на ўсю аколіцу. Мельнікам з'яўляецца Грышка Лукша.

Лідзія Лукша
Альхоўка

На прыстанку ПКС-у

У час дажджу, снегу, ці ветру не было куды схавацца на прыпынках аўтобусаў ПКС. Але зараз у Бельскім павеце ўжо стала вельмі выгадна. Пабудаваны пачакальні. Кошт такой пачакальні складае 15 тыс. зл. Пабудаваны яны ўжо ў Пасынках, Піліках, Шасталах, Даманове, Храбалах, Шчытах і ў Пашкоўшчыне.

Янка Астасевіч
в. Катлы

Не даваць дзецям запалак

Усім нам вядома, што агонь вялікі вораг і можа хутка знішчыць маёмасць. Але вельмі часта здараецца, што дзеці з'яўляюцца прычынаю пажару. А гэта віна ўжо бацькоў, якія дапускаюць дзяцей да запалак.

Вось, напрыклад, у вёсцы Вярхлессе (Сакольскі пав.) толькі ў адным месяцы кастрычніку дзеці выклікалі аж два пажары. Першы раз згарэла восем клуняў са збожжам і сенам, а другі раз 28 кастрычніка згарэла чатыры клуні.

А. С.
Сакольскі павет

Следам нашай крытыкі

Плёскі атрымалі тэлефон

11 ліпеня бягучага года ў «Ніве» была змешчана інфармацыя аб тым, што ў Плёсках паступілі сяляне вельмі неразумна, што дапусціліся таго, каб у іх вёсцы зліквідавалі тэлефон. Крытыка дапамагла, і нядаўна ў вёсцы заінсталявана два тэлефоны. Адзін у школе, а другі ў солтыса.

Л. Л.
Плёскі

Ці доўга ты яшчэ будзеш ацірацца па нашых сёлах і гарадах? Вядома, няма табе ўжо іншай рады, як перціся на ражон. У цябе цяпер то хвост угразне, то нос увязне. Куды ні папрэшся, усюды цябе лупяць як сукінага сына, а ты ўсё хвалішся, што бярэш верх.

Быў у нас такі Савоська-канакрад. Бывала, украдзе каня, дык яго зловяць і так накладуць па карку, што ён два тыдні чухаецца, а на трэці пачне выхваляцца, што вельмі ж назад адбіваўся добра. А нарэшце ўкраў кабылу, і яму такіх плескачоў уляпілі, што ён неўзабаве і свой канакрадскі дух спусціў. Вось так выхваляўся, выхваляўся і здох.

Зараз так і з табой будзе. Так штурханём цябе з нашай зямлі, што сваіх смярдзючых костак не збярэш. Завыеш ты скора, як паганая сука, і па сваёй змяшанай фашысцкай сабачні і па сваёй дубовай галаве.

Скора ўвесь свет пачуе скрып жэрдкі пад тугой вяроўкай, на якой будзеш вісець ты, гадзіна, крыважэрная морда, бандыцкі зладзюга і мюнхенскі сабакар.

Вось так мы сказалі пра цябе самога праўду, а больш не маем часу, бо па дарозе з Ружан прэцца дзве роты тваёй задрыпанай пяхоты, і мы яе зараз паложым у Гута-Міхалінскім лесе як мае быць.

Скажы Герынгу і Гебельсу, што ім таксама пара падумаць аб сваіх паршывых душах на тым свеце.

А яшчэ — станьце вы ўсе ўтрох ракам і пацалуйце адзін аднаму куды трэба, і на гэтым на векі вечныя скончацца ўсе вашыя справы.
А ты больш выхваляйся, то хутчэй здохнеш!

Пад дыктоўку 83 партызан запісаў Кастусь Чабор».

Вельмі хацелася напісаць сваё сапраўднае прозвішча і дадаць: былы штутгофец. Нельга! Хлопцы прыдумалі псеўданім.

(Працяг будзе)

139

Atrakcyjny konkurs „NIWY" dla zbierających prenumeratę na 1966 r.

REGULAMIN KONKURSU

1. W konkursie mogą brać udział wszyscy pracownicy Przedsiębiorstwa Upowszechniania Prasy i Książki „Ruch" oraz doręczyciele pocztowi (listonosze) i inni prac. pocztowi.

2. Konkurs trwać będzie do dnia 15 grudnia 1965 r.

3. Warunkiem uczestniczenia w konkursie i zakwalifikowania się do udziału w przyznaniu nagród jest zdobycie każdej następnej rocznej prenumeraty tyg. „Niwy" od stanu posiadanego przez daną placówkę na dzień 1.X.1965 r.

4. Do ubiegania się o nagrodę będą mieli prawo uczestnicy konkursu, którzy nadeślą do organizatorów konkursu tj. Redakcji tyg. „Niwa" lub Przedsiębiorstwa Upowszechniania Prasy i Książki „Ruch" do dnia 30 grudnia br. kartę uczestnictwa wg. załączonego wzoru — potwierdzoną przez upt. lub kierownika Oddziału (Delegatury) „Ruch".

5. Pierwsze 3 nagrody zostaną przyznane tym uczestnikom konkursu, którzy zdobędą co najmniej 50 nowych rocznych prenumeratorów. Wszyscy pozostali uczestnicy konkursu wezmą udział w losowaniu 10 cennych nagród rzeczowych.

6. Organizatorzy ustalają następujące nagrody:

I — 1000 zł
II — 800 „
III — 600 „

Ponadto ustala się 10 nagród do rozlosowania w wysokości od 150 do 350 zł.

7. Dla Dyrektora OUPIT lub kierownika Oddziału (Delegatury) „Ruch", na terenie którego uczestnicy konkursu przyjmą największą liczbę nowych rocznych prenumerat Redakcja tyg. „Niwa" ufunduje po 1 specjalnej nagrodzie.

8. Wszystkie nagrody wręczone zostaną uczestnikom konkursu w postaci bonów towarowych.

9. Oceny i podsumowania wyników konkursu dokona komisja, w skład której wejdą przedstawiciele Red. tyg. „Niwa", PUPiK „Ruch" i OUPiT.

10. Ogłoszenie wyników konkursu nastąpi do dnia 15. I.1966 r.

KARTA UCZESTNICTWA

w konkursie na roczną prenumeratę tyg. „Niwa"

Imię i nazwisko ....

Rodzaj pracy: doreczyciel, prac. poczt., prac. „Ruchu", Urząd. PT (Oddz.-Deleg. „Ruch" (niepotrzebne skreślić)

w .... pow. ....

Zawiadamiam, że w okresie do dnia 15.XII.1965 r. zjednałem następującą ilość rocznych prenumeratorów na 1966 r.

....

Stan prenumeraty na terenie mojego działania wynosił w dniu 1.X.1965 r. .... egz.

....
(podpis uczestnika)

Potwierdza się, że powyższe dane zgodne są z rzeczywistością i zostały przyjęte do realizacji.

.... dnia ....

....
podpis i pieczęć OUPiT(upt) lub kierownika Oddz. (Deleg.) „Ruch"

Дарагое **Сэрцайка!**

Прачытала я ліст Веры ў кутку «Сардэчныя тайны». Узрушыў ён мяне. Мо' таму, што і я перажывала амаль тое самае, што цяпер перажывае Вера. Я разумею яе цяжкое становішча, але думаю, што ёсць аднак выхад. Як прыклад, думаю карысны для Веры, хачу расказаць пра сябе.

Мне было 17 гадоў, калі я выйшла замуж. Так як і Вера не ведала яго добра, проста спадабаўся. Пачалі мы жыць разам з бацькамі мужа. Адразу пачала маці мужа мне вельмі дакучаць (мой муж каталік, а я праваслаўная). Муж слухаўся маці і не пярэчыў ёй у нічым, не бараніў мяне. Я вельмі пераняла́ся тым. Сохла і мятлялася як ліст у восені. Нарадзілася двое дзяцей. Пачала ненавідзець не толькі бацькоў мужа, але ўвогуле людзей. Пачала нават думаць, мо трэба слухацца маці мужа, хоць яна і не мела рацыі. Зненавідзела таксама і свайго мужа, які зусім не цікавіўся мною. Мужа «прадстаўлялі» яго бацькі як якогасьці важнага, а мяне зрабілі нічым. Кніжак таксама не брала я ў рукі, бо маці казала, што: «З кніжак хлеба не будзеш есці. Трэба даглядаць гаспадаркі і мужа, каб усё зрабіць на час. Лепш пайсці ў касцёл і памаліцца за здароўе мужа». Нікога са сваякоў і блізкіх я не мела, бо таксама выехала далёка ад свайго дому. Хадзіла сама апушчана. Аднак перамог розум. Пачала я думаць над якімсьці выйсцем з такога становішча. Вырашыла пайсці працаваць. Працу атрымала. Што рабілася першыя дні ў нашым доме, апісваць не буду. Аднак паставіла я на сваім. Пачала марыць аб тым, каб скончыць сярэднюю школу. Паступіла ў агульнаадукацыйны ліцэй для працуючых. Каб усё перамагчы, цвёрда ўзяла сябе ў рукі. Цяпер я вучуся завочна ўжо другі год. І жыццё маё вельмі змянілася. Маімі сябрамі сталіся кніжкі. Многа чытаю. Нават пішу сабе для разрыўкі вершы. Штопраўда хапае работы: трэба і працаваць, вучыцца, даглядаць дзеці. І муж стаўся іншы. Паважае мяне, бо сам пераканаўся, што і я штосьці варта. Пра сябе таксама пачала дбаць. А маці мужа таксама перастала чапляцца і сунуць нос не ў свае справы. Я сама пераканалася, што значыць праца і навука. Яна мне памагла, многа памагла. Таму раю і табе Вера, не сядзець і плакаць, а ўзяцца за сябе. Мо і з майго пісьма які - небудзь, хоць маленькі, праменьчык засвеціць табе. Мо дапаможа знайсці табе ўласцівую дарогу.

Вельмі жадае гэтага
Ніна
з горада О.

КІНО

Праграма на 23 — 28.XI.1965 г.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа
„Judex albo zbrodnia ukarana" (franc.), 23—24. „Wir" (węgierski), 25—26. „Pingwin" (polski), 27—28.

Кляшчэлі
„Topór z Wandsbeck" (NRD), 23—24. „Tysięczne okno" (franc.), 25—26. „1-szy krzyk" (czeski), 27—28.

Дубіны
„Czarci żleb" (polski), 27—28.

Нарва
„Biedni bogacze" (węgierski), 27—28.

Нараўка
„Zakazane piosenki" (polski), 24—28.

Чыжы
„Mrok za dnia" (węgierski), 24—28.

Дубічы Царкоўныя
„Artysta do wszystkiego" (radziecki), 24—28.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„Na tropie policjantów" angl.), 24—28.

Орля
„Bokser i śmierć" (czeski), 24—28.

Райск
„Spotkanie ze szpiegiem" (polski), 24—28.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок
„Gdzie twoje miejsce" (czeski), 23—25. „Elektra" (franc.), 26—28.

Міхалова
„SOS Titanic" (franc.), 23—24. „Cena odwagi" (bulg.), 25—26. „Noc przedślubna" (czeski), 27—28.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Нурэц
„Ślepy pelikan" (radz.), 23—24. „SOS Titanic" (angl.), 25—26. „Opowieść z nad Donu" (radz.), 27—28.

Мілейчыцы
„Hary i kamerdyner" (franc.), 23—24. „Romans z nieznajomym" (USA), 25—26. „Dom w dzielnicy Willowej" (węgierski), 27—28.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„Człowiek, który wątpi" (radziecki), 23—24. „Znowu Max Linder" (franc.), 25—26. „Czapajew" (radz.), 27—28.

Шудзялава
„Czterdzieści minut przed świtem" (radz.), 24—28.

Сідра
„Holenderska przygoda" (angielski), 23—24. „Ballada" o dziewczynie" (wietnamski), 25—26. „Prawo i pięść" (polski), 27—28.

Сухаволя
„Przeżyjmy to jeszcze raz" (polski), 23—24. „Królewna i rybak" (czeski). 25—26. „Skowronek" (węgierski), 27—28.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Новы Двор
„Beata" (polski), 27—28.

Ліпск
„Handlarze opium" (chiński), 27—28.

ТЭАТРЫ

Тэатр ім. Вянгеркі

(выязная група)

Бельск Падляшскі
„Mąż i żona" — 23.XI.

Бранск
„Mąż i żona" — 24.XI.

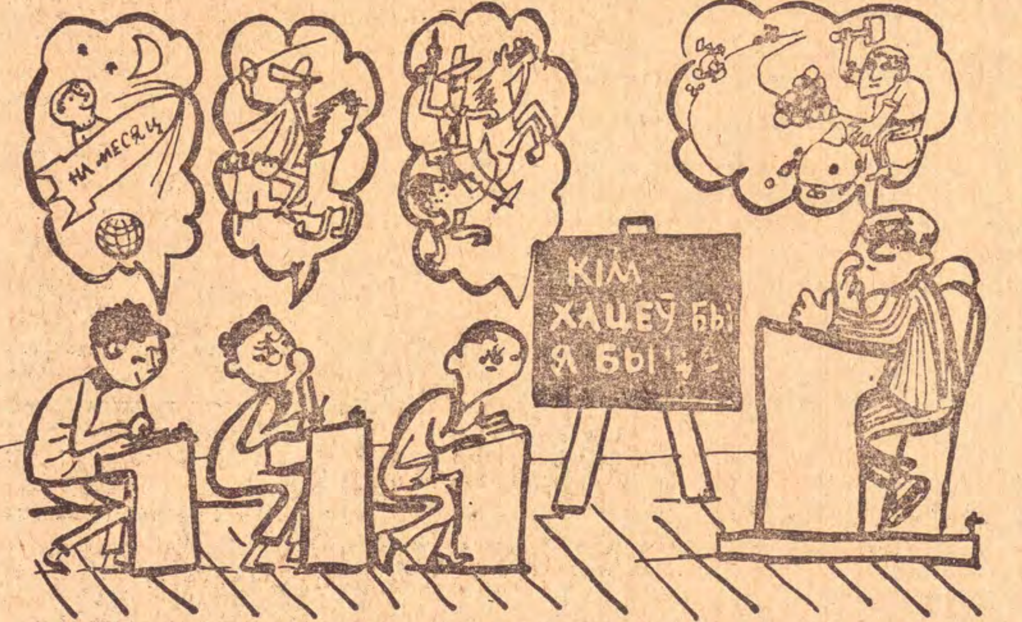
Гайнаўка
„Mąż i żona" — 25.XI.

Саколка
„Mąż i żona" — 27.XI.

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony red. naczelny 25-89, centrala 37-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł. kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie —14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granice przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23, Nr konta PKO 1-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4,70 $ w Europie, 5 $ — w USA. Nakład 5458 Bltk C-3.

Гісторыя душы

Жыў Дзімітр, як чалавек. На гаспадарцы не пацеў. Потым, ці то надакучыла яму гаспадарка, ці то зусім астачарцела, узяў Дзімітры ды памёр.

Услужлівыя суседзі няслі труну, калі душа Дзімітра сядзела на хмарцы і глядзела на хаванне. — Стараюцца суседцы, на памінках узнагародзяць сябе і жывоцік свой за працу, — прашаптала душа і паляцела бліжэй да цёплага сонца.

У райскім гультайстве прамінуў месяц, калі душа Дзімітра пастанавіла адведаць зямлю і пераканацца, як сябры і блізкія плачуць па ім, шкадуюць.

У буфеце Сцяпан папіваючы піва казаў свайму субяседніку:

— Выпілі мы з Дзімітрам з дзесяць кадушак, але піва не дадало яму розуму. Пусты быў чалавек як пузыр з мыла і так жа лопнуў.

Душа пачуўшы такое падумала: — Свіння! За піва заўсёды плаціў я.

Душа паляцела да грамадскай рады, а там бухгалтар кажа старшыні:

— Накруціў бублікаў, Дзімітр, падаткаў не папаціў на час, і знік навечную. Цяпер папатанцуем, пакуль сцягнем даўгі падатковыя, хай яму пуста будзе на тамтым свеце.

Душа падумала з крыўдаю:

— Лысы асёл, грошы яму больш вартыя чым жыццё чалавека.

Душа паляцела па-над пісьманосцам, як разам з жонкаю капаўся ў агародзе. Яна дапытвалася мужыка:

— А Дзімітрысе носіш газеты?

— Нашу. Учора дала пяць яйкаў.

Жонка пашкадавала мужыка:

— Цяжкая ў цябе прапа, дзень у дзень ходзіш па пятнаццаць вёрст да Дзімітрыхі, а Дзімітр быў недарэкаю. Бывала, павіншуе цябе з Калядою, а чаркі не паставіць.

— Трасцу табе ўбок, а не чарку, — вышаптала злосная душа і паляцела да роднай хаты. Усеўшыся на аканіцы, душа заглянула ў акно. У пакоі сядзела суседка Агата, а жонка Дзімітра штосьці вязала на дратах.

— Плачаш яшчэ па ім? — дапытвалася Агата.

— Чаго плакаць, жыву спакойна. Цяпер сын гаспадарыць, дай Бог так кожнаму. З таргу прывозіць грошы, а Дзімітр заўсёды прапіваў нічога не прывозіў. Вясною новы хлеў паставім, трэцюю кароўку дакупім, завядзем пчолы. Дзімітр глядзеў адным вокам на гаспадарку, а другім на чарку, а сынок гаспадарыць з рахункамі ў руках.

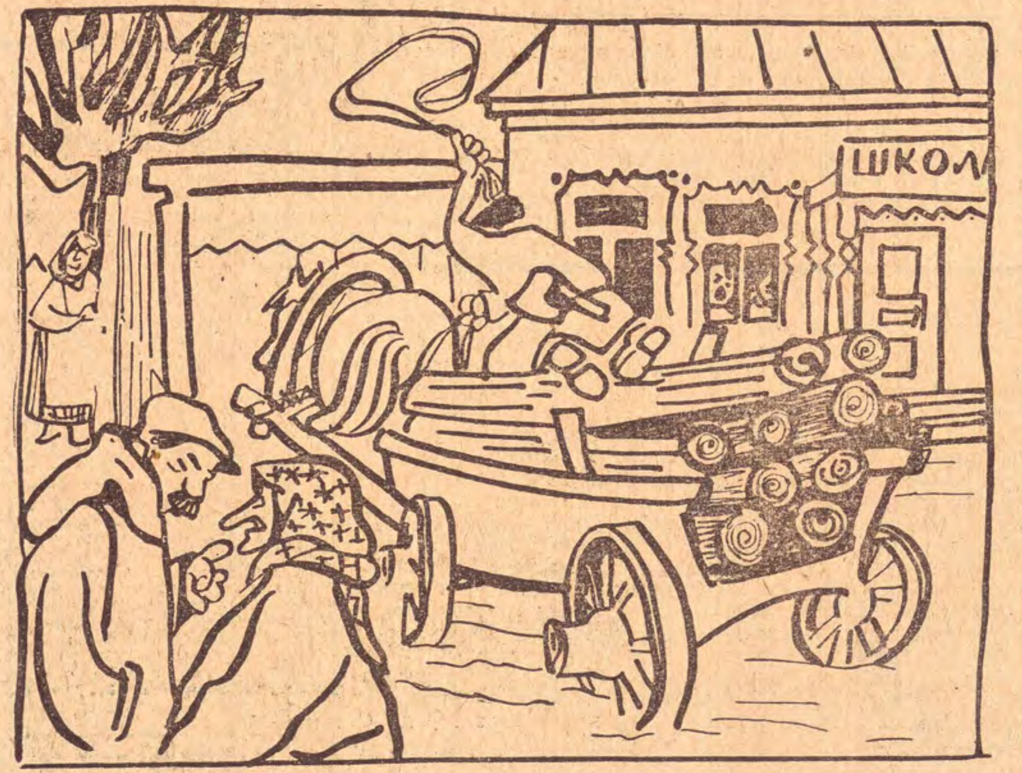
— Каб цябе халера ўзяла, — закіпела душа і паляцела ў неба.

Прысеўшы каля другой душы, душа Дзімітра расказала аб сваім падарожжы на зямлю.

— Ну, ну, — сказала другая душа. — На плач і добрае слова трэба заслужыць, але многім пры жыцці не хапае на гэта часу.

— Я не думала, што і ты такая дурная, — зазлавала душа Дзімітра і паляцела на дажджавую хмару, каб хаця вады папіць уволю.

Дзядзька Лявон

— Сёлета ў школе цёпла будзе: сын старшыні ў першы клас пайшоў.

НЕ ПАДОБНЫ

— Як толькі я цябе ўбачу, мне адразу ж успамінаецца Кавальскі.

— Дык я ж зусім на яго не падобны.

— Гэта праўда, толькі ён таксама вінаваты мне пяцьсот злотых.

ЗАБЫЎ

Суддзя: — На якой падставе вы цвердзіце, што скінулі жонку з чацвёртага паверха па рассеянасці?

Абвінавачаны: — Раней мы жылі на першым, і я забыў, што мы пераехалі.

БЫВАЕ І ТАК

Настаўнік звярнуўся да вучня::

— А цяпер рашыце, напрыклад, такую задачу: ідучы ў школу я знайшоў тры злотых, ды і ў кішэні было два злотых. Колькі грошай у маёй кішэні?

— Іван Пятровіч! — усклікнуў узрадаваны вучань. — Гэта ж я сёння згубіў тры злотых. Ай, як добра, што вы іх знайшлі!

■ Кажуць што ў Коматаўцах адбыўся чын: усе як адзін выламалі брукаваную вуліцу і зрабілі з яе тапеліцу. Спяшаліся моцна, каб паспець пад асеннія дажджы.

■ Кажуць, што ялоўскі аграном дабіўся кары арышту для тых, хто не палоў свайго поля. Арыштанцкая пасцель будзе высцелена сухім чартапалохам.

■ Кажуць, што гарадоцкі ветэрынар вядзе тайныя перагаворы з быдлячымі знахарамі. Знахары, свядомыя сваёй сілы, дамагаюцца безагаворачнай капітуляцыі ветэрынара.

Калі мне гавораць аб кім-небудзь, што ён добры чалавек, я заўсёды пытаю: «А для каго?»

ВІНАВАЙЦЫ

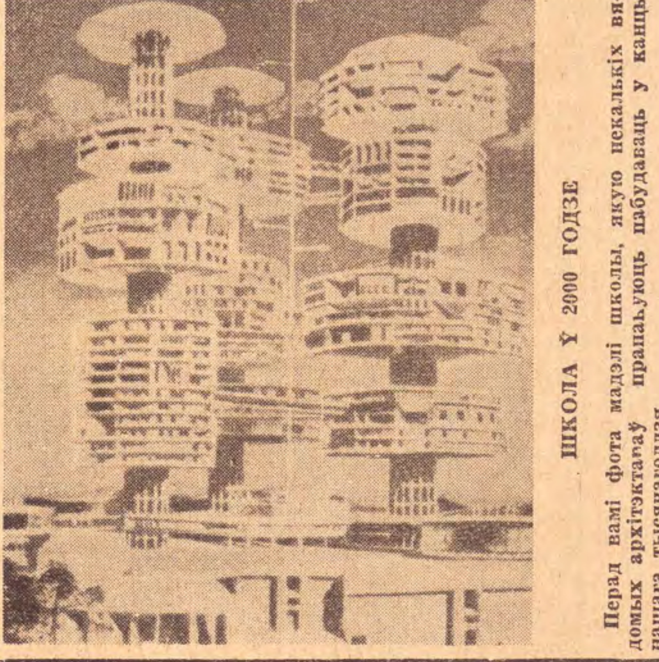
«Паважанае тэлебачанне! — піша ў студыю засмучаны бацька. — Па вашай віне мае дзеці перасталі класціся спаць своечасова. Таму, будзьце ласкавы, зрабіце хаця б так, каб своечасова ўставалі, і арганізуйце перадачы на 7 гадзін раніцы».

РАДАСЦЬ БАЦЬКІ

Бацька сыну даў гарэлкі,
Сам стаіць і дзівіцца:
«Паглядзіце колькі выпіў —
Нават і не скрывіцца!»

Васіль Юрэвіч

УСЯЧЫНА

ШКОЛА Ў 2000 ГОДЗЕ

Перад вамі фота мадэлі школы, якую некалькіх вядомых архітэктараў прапануюць пабудаваць у канцы нашага тысячагоддзя.

КУРЁЗЫ

Самы шчаслівы мужчына

Італьянскаму рыцару Гідарэла Гідарэлі, які загінуў у паядынку ў 1501 годзе, і ў галаву не прышло б, што пасля чатырох стагоддзяў яго імя станецца вядомым далёка за межамі Італіі: пры жыцці ён спецыяльных подзвігаў не зрабіў. Пасля смерці Гідарэлі па заказу яго жонкі Бенедзеты скульптар Туліа Лабардзі зрабіў статую рыцара, якая дасюль знаходзіцца ў музеі Акадэміі мастацтва горада Равены.

Навокал гэтай статуі і ўзнікла легенда. Каменнага Гідарэлі ахрысцілі самым шчаслівым у свеце мужчынам. Дзеля яго ў Равену імкнуцца дзяўчаты і жанчыны ўсіх узростаў. Ходзіць павер'е, што калі статую моцна пацалаваць у губы, гэта прынясе мужа і... сямейнае шчасце. У Равену едуць госці з іншых краін. Гавораць, што каменны рыцар ужо атрымаў не менш трох мільёнаў пацалункаў, іншыя называюць большую лічбу. Але ў адным сумнявацца не даводзіцца: жанчыны цалуюць статую шчыра.

Пад вечар твар стойкага рыцара прыкметна ружавее... ад губной памады, якую стораж музея штодзённа змывае спіртным растворам.

АКЕНЦА ДУМАК

Нямногія ведаюць, як многа трэба ведаць для таго, каб ведаць, як мала мы ведаем.

Арабская мудрасць

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Н. Н. з Меляшкоў, Беластоцкага павета, змяшчаем рускую песню:

Я всегда с тобой

Слова Я. Халецкого — Музыка В. Мурадели

Не грусти,
Не печалься о встрече,
Я вернусь
В город нашей любви.
Тихой песней
В такой же вот вечер
Постучу я
Снова в окна твои.

Где б ты не был, друг мой,
Друг мой самый большой
Я всегда с тобой!

Не грусти,
Много раз будем вместе
Мы встречать
Золотую зарю.
В добрый вечер
Сердечную песню
Вместе с сердцем
Я тебе подарю.

Где б ты не был, друг мой,
Друг мой самый большой,
Я всегда с тобой!